

Pædagogisk læreplan for

Børneinstitution Munkebjerg

Odense Kommune 2021-2023

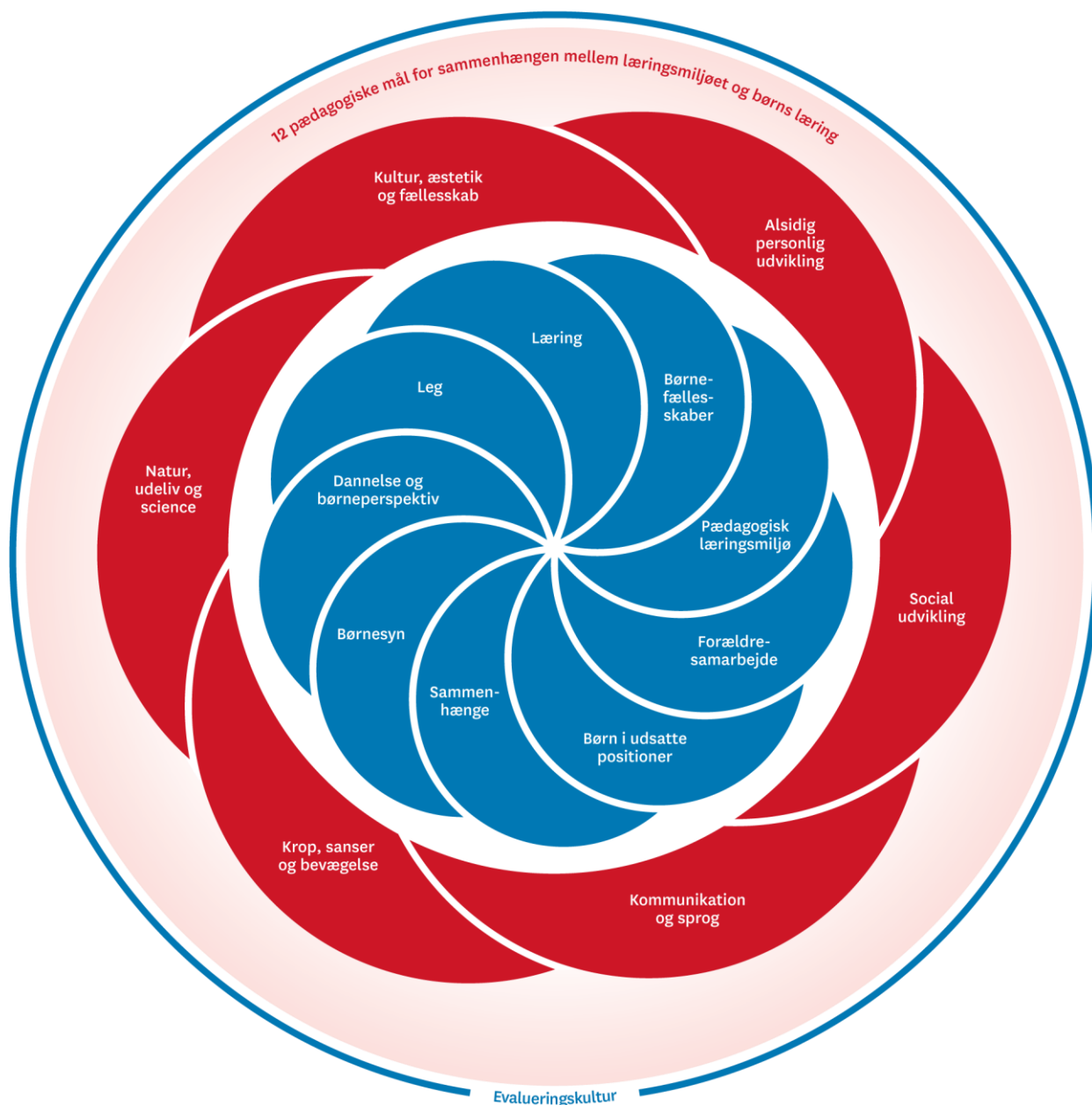

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indhold

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	3
Hvem er vi?	4
Pædagogisk grundlag	8
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	9
Pædagogisk læringsmiljø	16
Samarbejde med forældre om børns læring	19
Børn i udsatte positioner	20
Sammenhæng til børnehaveklassen	22
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	25
Inddragelse af lokalsamfundet	25
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	26
De seks læreplanstemaer	28
Alsidig personlig udvikling	28
Social udvikling	30
Kommunikation og sprog	32
Krop, sanser og bevægelse	34
Natur, udeliv og science	36
Kultur, æstetik og fællesskab	38
Evalueringskultur	40

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Mission for dagtilbud i Odense Kommune

- At kunne tilbyde alle børn et dagtilbud
- At skabe høj kvalitetstilbud, som er udviklende for alle børn

Vision for dagtilbud i Odense Kommune

- Dagtilbuddene i Odense Kommune tilbyder inkluderende og legende udviklings- og læringsmiljøer, som alle børn profiterer af
- Alle børn og forældre møder og er i dialog med medarbejdere og ledere, som er fagligt kompetente, reflekterende, anerkendende og innovative

Børneinstitution Munkebjerg

Børneinstitution Munkebjerg består af 7 børnehuse med børn i alderen 0-6 år: Strikkegården, Børneborgen, Chr. Sonnesvej, Globehuset, Vandtårnet, Albanigade og Dronningens Asyl.

Børneinstitution Munkebjerg er organiseret med 1 institutionsleder og 7 daglige pædagogiske ledere.

Alle børnehuse er placeret i Odense centrum på forskellige matrikler, og en stor del af børnene fra centrum og Munkebjergkvarteret har deres daglige gang i vores huse. Børnehusenes placering betyder derfor også, at Odense centrum benyttes som væsentligt læringsrum for børnene.

Alle børnehuse er beriget med forældre, der engagerer sig meget i deres børn og deres hverdagsliv hos os.

Vi er forskellige huse med forskellige kulturer, hvilket er med til at berige og udfordre det faglige fællesskab. Denne forskellighed benyttes aktivt, og er med til at udvikle den faglige kvalitet på tværs af alle huse. Vi ser forskellighed som en væsentlig forandringskraft i forhold til pædagogisk udvikling af faglighed og praksis.

I Børneinstitution Munkebjerg vil vi gerne kendes på:

- At mangfoldighed er en fælles kerneværdi og en væsentlig ledetråd i udvikling af pædagogiske læringsmiljøer.
- At vores menneskesyn gennemsyner hele børneinstitutionen. Et menneskesyn der bygger på ligestilling og tro på, at alle har noget at byde ind med. Alles bidrag anerkendes og inddrages. Ligestilling afspejles i den måde vi møder børn, forældre, samarbejdspartnere og kollegaer på.
- At der er forståelse for, at børn og forældre kan have brug for noget forskelligt.
- At forældre og børn møder medarbejdere og ledelse, der er engagerede og imødekommende.
- At være en velfungerende Børneinstitution med høj grad af ansvarlighed og faglighed
- At der tilbydes gode lærings- og udviklingsmiljøer for alle børn.
- At være en børneinstitution med høj grad af forældreinvolvering og samarbejde.

I Børneinstitution Munkebjerg indgår vi i et forpligtende samarbejde på tværs af alle børnehuse i forhold til kerneopgaven og i forhold til fælles mål og indsatser. Samarbejdet tager bl.a. form af besøg hos hinanden med en gruppe børn, fælles planlagte aktiviteter, fællespasning i lukkeperioder, jobrotation mv. Her er desuden et udpluk af fælles indsatser:

- Samarbejde omkring projekt "læring og udvikling i byens uderum", hvor naturen og byens uderum inddrages som væsentligt læringsmiljø for børn. Samarbejdet strækker sig ud over vores egen Børneinstitution, da vi også samarbejder med Børneinstitution Centrum Syd samt Børneinstitution Vestre. Et samarbejde hvor vi deler kolonihaver samt Plantagen, som er et stort indhegnet område, hvor børn har rig mulighed for at erfare og sanse naturen. Nogle af børnehusene deler desuden en bus.
- Samarbejde omkring børns overgang fra dagtilbud til skole samt overgang fra vuggestue til børnehave. Et samarbejde der ligeledes involverer 2 lokale skoler – Munkebjergskolen og Hunderupskolen samt Børneinstitution Centrum Syd. Omdrejningspunktet for dette samarbejde har været at skabe en tryk og genkendelig overgang for børnene gennem fælles sprogpædagogisk indsats og redskaber, og dermed også udvikle de fælles faglige miljøer.
- Fælles fokus og udviklingsmål om at styrke dialog og samarbejde med forældre omkring børns dannelse, læring, udvikling og trivsel.
- Implementering af den styrkede pædagogiske læreplan og delelementerne i det pædagogiske grundlag. Herunder arbejdet med at etablere en systematisk evalueringskultur ved brug af f.eks. aktionslæring.
- Efteruddannelse for alle medarbejdere med fokus på at udvikle høj kvalitet i det sprogpædagogiske arbejde og understøtte børnenes sprogudvikling.

Børneborgen

Børnehuset Børneborgen er et kommunalt børnehus. Vores skønne hus og store fantastiske have ligger tæt på Centrum af Odense, men ligger samtidig i fredelige omgivelser i et villakvarter. Huset blev bygget i 1954 af Skt. Hedvig Stiftelsen og efter en gennemgribende renovering i 1997 slog Børneborgen dørene op. Vi har 3 vuggestuegrupper med i alt 51 børn og 3 børnehavegrupper med ca. 54 børn. Derudover er vi ca. 28 ansatte.

Børneborgen bærer i høj grad præg af sin fortid, vi har et meget spændende hus med plads til både det vilde og det stille. Vi forsøger at skabe et trygt, varmt, eventyrligt og indbydende hus og have. Alle grupperum og fællesrum er indrettet med udgangspunkt i at barnet både kan vælge det store fællesskab til – men også kan vælge at lege i små grupper. De fleste af vores møbler/rumdelere er derfor flytbare/bevægelige, sådan at vi hurtigt kan danne nye legemiljøer og rammer for børnenes lege og aktiviteter. Vi har via maling, gulvbelægning og materialer, lyseffekter gjort rummene så oplevelsesrige – hyggelige og harmoniske som muligt.

Hver gruppe har et "legescenarie" som kan pirre til børnenes nysgerrighed og fantasi. Af legescenarier kan nævnes: Undervandsverdenen, Alladins Land, Troidenes Bo, Alfernes verden, Middelalder-lejlighed, Byen/borgen for Riddere og prinsesser m.m.

Udover disse spændende rum råder vi også over rum som træværksted, malerværksted, teatersal, kongesal/puderum m.m.

Haven er en perle midt i byen med mange forskellige legemuligheder. Haven er en gammel klosterhave med utallige gamle frugttræer, kuperet terræn, sceneområde, højbede, fodboldbane incl. tilskuerpladser, naturlige huler i hæk og hegn, gynger, bålhus og bålplads, legehuse og selvfølgelig sandkasser.

Børneborgen er en del af projekt "Bynært udeliv". I den forbindelse kan vi gøre brug af vores ladcykler og 1 mindre bus til ture ud i det blå, kolonihave m.m.

Vi byder gerne velkommen i Børneborgen – gi' os et kald og kig forbi.

Strikkegården

Børnehuset Strikkegården er et kommunalt børnehus som ligger i Odense C. Vi har en grundnormering på 36 børnehavebørn og 12 vuggestuebørn.

Vi bor i et dejligt velholdt hus i et plan, huset er 4-længet med en åben, børnevenlig atriumgård i midten. Børnehavens og vuggestuens legepladser ligger rundt om huset. Vores legepladser giver plads til motoriske lege, til rollelege, til fordybelse, til undersøgelse af naturen og til planlagte aktiviteter. F.eks. bål.

Vi arbejder med at skabe gode relationer børnene i mellem og imellem børnene og os ved at være omsorgsfulde, anerkendende, nærværende og deltagende voksne.

Vi har fokus på børnenes trivsel både fysisk og psykisk, og vi skal sikre, at de udvikler sig og dannes. Det gør vi ved at skabe et trygt, inkluderende og alsidigt læringsmiljø.

I store dele af året arbejder vi i små fordybelsesgrupper, hvor vi sørger for at komme rundt om alle læreplanstemaerne samt de 4 dannelseskaraktertræk: nysgerrighed, vedholdenhed, mod og medmenneskelighed.

Chr. Sonnesvej

Børnehuset Chr. Sonnes Vej er et selvejende børnehus, der er beliggende i en gammel 3 etagers villa i kvarteret omkring Munkebjergskolen. Børnehuset modtager 32-36 børn i alderen 2,10 til 6 år. Børnene er opdelt efter alder i 3 grupper: Aber, Kænguruer og Dinosaurer. Disse grupper er børnenes faste base til alderssvarende aktiviteter, ture til gymnastiksal og fødselsdage m.m.

Samtidig indgår børnene i forskellige grupper alt efter læringsmål. Vi spiser bl.a. i 3 grupper af 10-12 børn i forskellig alder og tager ofte ud af huset i mindre grupper.

Det enkelte barn er tilknyttet en primær-pædagog, som følger barnet og dets overordnede udvikling gennem børnehavetiden. I hverdagen vil alle husets ansatte på skift være tæt på børnene og skabe rammer, der fordrer trivsel for alle.

Der lægges i det daglige, vægt på et trykt miljø med en god omgangstone, hvor børn, forældre og personale har et tæt samarbejde. Børnene færdes meget ude, dels på vores legeplads, hvor vi på grund af en overdækning har mulighed for at være ude de allerfleste dage og dels i de grønne områder, som der er mange af i området omkring børnehuset. Vi har to ladcykler til rådighed, når vi skal på tur.

Globehuset

Globehuset børnehus er en kommunal vuggestue med 36 børn i alderen 0-2,10 år. Vi bor en skøn ombygget patriciervilla i hjertet af Odense Centrum, dog tilbagetrukket på et roligt vænge, væk fra byens biler og støj. Vi har desuden en skøn stor have, hvor der er god plads til leg og aktivitet i hverdagen.

Børn og voksne er fordelt på 3 grupper: Sol – Måne – Stjerner. Grupperne udgør børnenes faste base, men børnene indgår også i aktiviteter med børn og voksne på tværs af disse grupper i løbet af dagen. Vi har aldersblandede grupper, da vi er af den overbevisning, at det er godt for børn at kunne spejle sig i jævnaldrende samtidig med, at der er mulighed for at kunne give og tage imod hjælp og læring fra ældre og yngre børn, samt skabe relationer og venskaber på tværs af alder og køn.

Vi arbejder på at skabe spændende og inspirerende læringsmiljøer for alle børn, og vores indretning er derfor løbende under udvikling. Vi har indrettet tre grupperum, sådan at de giver adgang til forskellige legemuligheder. Vi har et motorikrum på vores førstesal, som vi bruger til de vilde lege, store konstruktionslege og til fordybelse.

Vi prioriterer at komme ud hver dag og gerne i vores fantastiske have, hvor vi leger, plukker æbler, spiser solbær, snakker med naboens kat mm. Derudover tager vi ofte på tur i vores ladcykler eller med vores klapvogne (for dem der har brug for det), hvor vi er rundt i lokalområdet og oplever stort og småt.

Vandtårnet

Børnehuset Vandtårnet er et integreret børnehus med plads til 12 vuggestuebørn og 32 børnehavebørn. Børnehuset ligger på Hjallesvej 3, men har indgang bagfra fra Alexandragade, et smørhul væk fra byens trafik. Huset, som oprindeligt blev oprettet som nødinstitution, er indrettet i et ældre byhus i 3 etager. De lidt utraditionelle rammer bliver maximalt udnyttet, og vi bestræber os på at skabe personlige rum, der pirrer børnenes fantasi og nysgerrighed. Vi har en dejlig legeplads, som vi hver dag er ude på – i sommerperioden er vi ganske lidt inde, og trækker f.eks. i stedet traditionelle indendørs aktiviteter med udenfor.

Alle børn er særegne og har forskellige behov. på baggrund af disse tanker, har vi meget få regler i huset – vi bestræber os i stedet på, at tilpasse rammerne til det enkelte barn og børnegruppen, der lige nu er i huset. Det er ikke kun os der vil noget med børnene, men også børnene der vil noget med os, og det vil vi gerne give plads til.

Albanigade

Børnehuset Albanigade er et kommunalt børnehus. Vi har 66-74 børn i alderen 0-6 år fordelt på 2 vuggestuegrupper med 12 børn og 2 børnehavegrupper med 21-25 børn. Huset er bygget i 1894 og har været brugt som børnehus siden 1959. Vores børnehus er i to etager og ligger i centrum af Odense tæt ved Munke Mose, Eventyrhaven, Domkirken og Odense Å. Børnehuset er indrettet med forskellige værksteder og læringsmiljøer, som understøtter den styrkede pædagogiske læreplan.

Vi har en dejlig legeplads med frugttræer, forskellige legeredskaber, gynger, sandkasser, cykler osv.

Vores overordnede mål er at skabe et sted, hvor børn, forældre og personale føler glæde ved at komme.

Børnehuset har ud over en masse dejlige børn også en velfungerende personalegruppe, som er glade for at gå på arbejde. Spontanitet og humor blander sig dagligt med en seriøs og faglig tilgang til det

pædagogiske arbejde med børnene. Vi er et hus med traditioner med plads til nytænkning og pædagogiske visioner. Vi arbejder med projekter og planlagte aktiviteter i større og mindre fællesskaber og læringsgrupper.

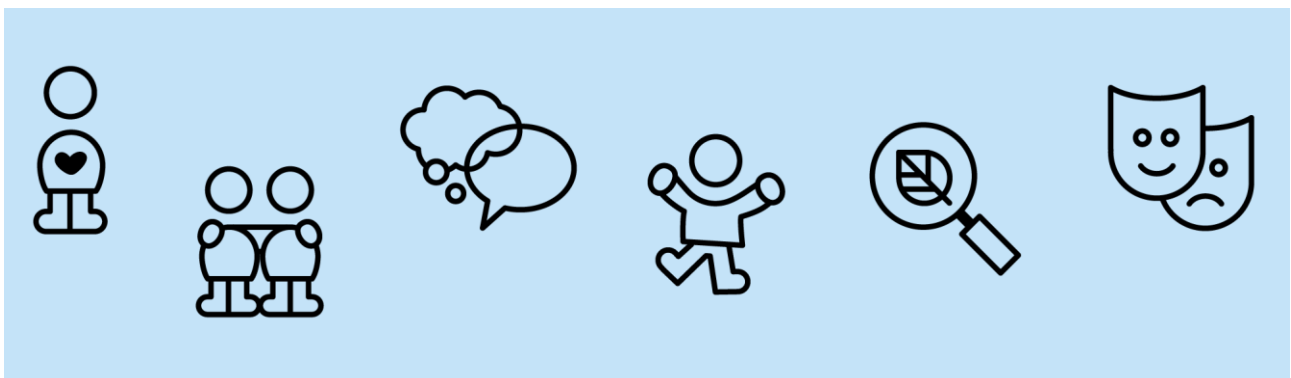
Dronningens Asyl

Dronningens Asyl er et selvejende børnehus, som er indrettet i en ældre villa tæt på Odense Centrum med udsigt til Eventyrhaven. Børnehuset består af en vuggestue på 12 børn og en åben- plan børnehave med 40-44 børn. Vi har indrette vores børnehus så begge børnegrupper har gode muligheder for lege og aktiviteter i mindre grupper. Vi har en dejlige legeplads med forskellige legeredskaber, boldbane og et grønt område med bålplads.

Vi har fokus på at skabe trygge rammer for børnene med nærværende og omsorgsfulde voksne. Børnene indgår i forskellige læringsmiljøer med henblik på at styrke børnenes venskaber og legerelationer. Det er vigtigt for os, at vi behandler hinanden ordentlig. Vi støtter børnene i at sætte grænser og respektere andres grænser.

Alle vores aktiviteter og gøremål har det formål at udvikle børnenes selvtillid og selvværd. Vi har fokus på det enkelte barns udviklingsbehov og potentiale, så det får oplevelsen af at mestre noget. Herved understøttes barnets mod, nysgerrighed, vedholdenhed og medmenneskelighed.

Der kan også læses på vores hjemmeside omkring de enkelte børnehuse. Følg dette link:
<https://www.odense.dk/dagtilbud/boerneinstitutioner/munkebjerg/om-institution-munkebjerg>

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaven.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

I Odense samarbejder vi om at ruste alle børn til at blive kompetente og aktive medborgere, uanset hvilke forudsætninger de hver især har.

Vi tager afsæt i et dansk barnesyn, hvor barndommen i sig selv er en betydningsfuld fase i livet. Og hvor leg, livsglæde og basal tryghed er vigtige kerneværdier. Alle børn skal opleve små og store sejre. Blandt andet ved at møde udfordringer af forskellig karakter, der fremmer børnenes kreative, musiske og skabende sider. Det er med til at give børnene en robusthed, så de bedre håndterer hverdagens konflikter og krav.

Gennem inspirerende læringsmiljøer og leg i fællesskaber motiverer vi børnene til at afsøge muligheder og grænser, som udvikler dem både mentalt, socialt og fysisk. Vi anerkender og respekterer børnenes spontane og selvorganiserede leg. Dermed får legen en betydelig plads i hverdagen, hvor vi er ansvarlige og opmærksomme på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.

Vi er ambitiøse i forhold til alle børns udvikling og læring, hvad enten de har særlige behov eller særlige talenter. Det betyder, at vi med afsæt i børns forskellige måder at lære på, arbejder med didaktiske metoder, som motiverer til læring.

Vi tilrettelægger inspirerende læringsmiljøer med høj faglig kvalitet, som understøtter og udfordrer alle børn optimalt i forhold til deres udviklingspotentialer og fremmer deres kreative og skabende virkelyst. Sammen skaber vi de bedst mulige organisatoriske rammer og læringsmiljøer, der gør at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

I Odense Kommune har vi udvalgt fire karaktertræk, der er særligt vigtige i børns dannelse: Vedholdenhed, nysgerrighed, mod og medmenneskelighed.

Ved at styrke de fire karaktertræk ved børnene, ruster vi dem til at stå på egne ben, udholde og mestre udfordringer, selv opdage og udforske nye løsninger, deltage aktivt i fællesskaber, etablere holdbare relationer og forholde sig kritisk og reflektivt til situationer.

Alle børn har styrker, er nysgerrige og interesserer sig for noget. Vi ser og anerkender alle børn, for det de er.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

I Børneinstitution Munkebjerg tager vi afsæt i det pædagogiske grundlag i Odense Kommune i forhold til de fem elementer: Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.

Vi vil i det følgende uddybe dele af det pædagogiske grundlag i forhold til vores lokale kontekst i Børneinstitution Munkebjerg samt beskrive, hvordan disse elementer omsættes og kommer til udtryk hos os:

Børnesyn

Vores børnesyn tager afsæt i en forståelse af, at alle børn er unikke og ligeværdige individer, med hver deres kompetencer og potentialer. Alle børn har noget at bidrage med, og alle børn er betydningsfulde for fællesskabet. Vores børnesyn skal ses i tråd med vores generelle menneskesyn, som er beskrevet tidligere.

Det at være barn, har værdi i sig selv, og barndommen er en selvstændig og vigtig livsperiode i et menneskes liv. Det handler ikke kun om at forberede til skole- og voksenlivet. I Munkebjerg betyder det konkret, at vi som voksne har en pædagogisk tilgang til børnene, som sikrer, at der gives plads til at være barn på egne præmisser. Vi voksne drager omsorg og er nærværende i forhold til børnene og anerkender og understøtter deres individuelle behov. Vi relaterer os til barnet, og er optagede af, at følge dets spor, og hvad det er optaget af i hverdagen.

Vi er opmærksomme på, at børn har forskellige behov, potentialer og kompetencer, som kræver noget forskelligt af os som fagprofessionelle. Hvis alle børn skal have lige udviklings- og livsmuligheder betyder det, at vores pædagogiske praksis må differentieres i forhold til det enkelte barn og børnegrupperne i vores børnehuse. Vi har derfor fokus på at tilpasse de pædagogiske læringsmiljøer i forhold til børnene og ikke omvendt. Alle skal ikke have det samme, men de skal have det, de har brug for.

Vi har en fælles forståelse for, at børns handle- og udviklingsmuligheder er tæt forbundet med vores pædagogiske praksis og de rammer vi tilbyder børnene.

Vi ser børn som kompetente medskabere af egen læring, dannelse og udvikling og trivsel, og dermed ikke som individer, som voksne skal fylde på. Det betyder ikke, at børn kan alt, men at de er kompetente til at indgå aktivt i samspil med andre mennesker og udvikle sig i forhold til de lege- og læringsmiljøer, som voksne rammesætter for dem.

Da vi ser børn som kompetente medskabere af egen læring, dannelse og udvikling, er vi som voksne optagede af at inddrage børnenes perspektiver i hverdagen og dermed deres demokratiske stemmer. Understøttelse af børns demokratiske dannelse er således en vigtig opgave i alle børnehuse i Børneinstitution Munkebjerg (uddybes under afsnittet omkring Dannelse og Børneperspektiver).

Vores børnesyn afspejles ligeledes i vores forståelse af det gode børneliv:

- At man har venner og er en del af et fællesskab.
- At man bliver set, hørt og forstået.
- At voksne og børn kan lide en.
- At der er plads til leg.
- At man oplever sjov og livsglæde.
- At man oplever tryghed, omsorg, nærvær.
- At man er betydningsfuld og andre har positive forventninger til en.
- At der er spændende aktiviteter og oplevelser.
- At der er ro og tid og fordybelse.

Dannelse og Børneperspektiver

Vi alle fokus på at understøtte børns dannelsesproces med afsæt i Odense Kommunes dannelsesstrategi. Vi har derfor særligt fokus på at understøtte deres udvikling af 4 karaktertræk: Vedholdenhed, Nysgerrighed, Mod og Medmenneskelighed.

Disse 4 karaktertræk understøtter vi i hverdagen i en kombination mellem planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter, daglige rutiner¹ og leg.

¹ Definition af Rutiner: De pædagogiske rutiner er en samlebetegnelse for de forskellige funktioner og daglige gøremål, der knytter sig til varetagelsen af institutionens funktioner i forhold til børnenes grundlæggende behov for søvn, mad, hygiejne, påklædning osv., som udgør en omfattende del af hverdagslivet og pædagogikken. (Citat fra "Pædagogiske rutiner og hverdagspædagogik" af Søren Schmidt).

Vi ser forældre som centrale og vigtige samarbejdspartnere i forhold til børns karakterdannelse, da børns udvikling skal ses i sammenhæng med hele den kontekst, som de vokser op i.

Vi er opmærksomme på, at kvaliteten af interaktionen mellem børn og voksne er særlig vigtig i forhold til børnenes dannelsesproces, og at de voksne er vigtige rollemodeller for børnene.

I arbejdet med at understøtte børns dannelsesproces og udvikling af demokratiforståelse, er det desuden vigtigt, at vi voksne altid holder fokus på børns perspektiver og intentioner og inddrager dem i vores tilrettelæggelse af læringsmiljøer.

Det handler ikke blot om at høre, hvad børn fortæller os, men også om at gå på opdagelse i, hvad der rør sig i dem. Vi har en pædagogisk nysgerrighed i forhold til, hvad der sker i børnene. Den pædagogiske nysgerrighed rummer spørgsmålene: Hvordan verden ser ud, set fra børnenes perspektiv? Hvilke intentioner ligger der bag deres handlinger og reaktioner? Hvordan kan vi handle som fagprofessionelle på den viden? Det kræver, at vi som voksne er nærværende og bevæger os i børnenes nærhed for at få indblik i deres oplevelse og udtryk. Vi får gennem vores nærvær og deltagelse øje på, hvad de godt kan lide, hvad de bliver begejstrede for, hvad der er svært og uoverskueligt, hvad der er utrygt, hvad der er motiverende eller opleves kedsommeligt.

Selvom det lille vuggestuebarn endnu ikke er i stand til at udtrykke sig verbalt, så interesserer vi os stadig for barnets intentioner og perspektiver ved at aflæse barnets nonverbale sprog. Det gør vi gennem øjenkontakt med barnet og ved at aflæse deres kropssprog i form af mimik, gestik og før-sproglige lyde. Tydning af barnets nonverbale sprog er med til at føre os på sporet af, hvordan vi understøtter barnet bedst muligt, og hvor vi kan inddrage denne viden i praksis.

Børnehavebørnenes verbale og nonverbale sprog inddrages på samme vis, og vi understøtter hermed børns dannelsesproces og udvikling af demokratiforståelse ved at give dem en reel oplevelse af at blive mødt og forstået samt have reel mulighed for at påvirke deres omverden.

I hverdagen får de f.eks. mulighed for at påvirke deres hverdag gennem forslag til leg og aktiviteter.

Barnets dannelse sker i en bevægelse mellem barnet selv og de fællesskaber, som barnet indgår i. Relationer mellem børn og voksne er derfor helt grundlæggende for børns dannelsesproces. I samspillet med børnene er vi opmærksomme på vores egen pædagogiske tilgang og måde at møde børnene på. Det betyder at vi som voksne:

- Er gode rollemodeller.
- Indgår i dialog med børnene.
- Udviser respekt og anerkendelse over for børnene og andre mennesker.
- Viser børnene, at vi er interesserede i dem og deres perspektiver og intentioner.
- Udviser positive forventninger til alle, og at vi bekræfter noget positivt i barnet.
- Viser at der er plads til forskellighed.
- Opfordrer børnene til at ændre sig.
- Stiller åbne og nysgerrige spørgsmål, som er med til at udvikle deres kritiske tænkning.

Vi vil i det følgende give nogle konkrete eksempler på, hvordan vi i hverdagen understøtter børns karakterdannelse i forhold til de 4 karaktertræk: vedholdenhed, nysgerrighed, mod og medmenneskelig.

Når vi giver eksempler på, hvordan vi understøtter børns udvikling af disse karaktertræk, så "zoomer" vi ind på dem enkeltvis. Vi fremhæver situationer og måder, der fremmer denne del af deres dannelsesproces. I virkeligheden vil de 4 karaktertræk understøttes samtidig eller delvis på samme tid gennem vores tilrettelagte pædagogiske praksis.

Vedholdenhed

Når vi understøtter børns karakterdannelse i forhold til vedholdenhed, så kræver det kendskab til det enkelte barn og børnegruppen, og hvor deres nærmeste udviklingszone er. Vi udfordrer det enkelte barn og børnegruppen på en måde, så barnet og børnegruppen ikke oplever for store krav i forhold til, hvor de er i deres udvikling. Det er vigtigt, at vi afstemmer vores pædagogiske praksis i forhold til zonen for nærmeste udvikling, så børnene ikke mister modet og oplever, at afstanden til at mestre noget og opnå succes er for stor.

Gennem samspil med børnene motiverer og understøtter vi børnene til at afprøve noget, som de endnu ikke mestrer helt.

Vi understøtter børns udvikling af vedholdenhed, når vi bl.a. motiverer og understøtter børns selvhjulpethed. Vuggestuebarnet motiveres og understøttes f.eks. i selv at spise, drikke af en kop, kravle op og ned ad en stol eller trappe. I børnehaven øver børnene sig f.eks. i at kunne tage tøj på selv, åbne egne madpakker, bygge et tårn med klodser, cykle osv.

Vi understøtter ligeledes børns dannelse af vedholdenhed, når vi samtaler med børnene i en større gruppe. Her lærer de at lytte til hinanden, vente på tur og udsætte egne behov for en kort stund. Vi hjælper børnene til at fastholde fokus på en opgave og evt. færdiggøre den, så de får en oplevelse af at overkomme noget, som måske var en smule svært, eller som krævede lidt udholdenhed at gennemføre.

Nysgerrighed

I arbejdet med at understøtte børns dannelse af nysgerrighed er det vigtigt, at vi voksne har en pædagogisk tilgang til børnene, som er båret af nysgerrighed og åbenhed i forhold til børns ideer og undersøgende tilgang til verden,

Vi understøtter bl.a. vuggestuebørnenes nysgerrighed, når vi følger børnenes interesser, og hvad de er optagede af. Her har vi mulighed for at vise dem fælles opmærksomhed og udvide deres forståelse for, hvad det er de ser, smager, lugter eller kan mærke. Vi benævner genstande (f.eks. legetøj, kop, tallerken, hue, vante, spand, skovl) og lader børnene undersøge og evt. lege med den, så de får en kropslig og sanselig erfaring med dem.

For de lidt ældre børn er vores pædagogiske praksis tilrettelagt på en måde, hvor de får rig mulighed for at fordybe sig i hverdagen og eksperimenter med de materialer og omgivelser, som de er omgivet af. Dette bl.a. gennem kreative aktiviteter, mulighed for kropslig og motorisk udfoldelse og afprøvning af egen krop og evner, gennem forskellige oplevelser i naturen samt kulturelle tilbud.

I hverdagen understøtter vi desuden børns nysgerrighed, når vi stimulerer deres spørgelyst og videbegær.

Mod

Vi understøtter børns dannelse af mod, når vi hjælper dem til at give udtryk for egne meninger og grænser. Det kræver mod at sige fra over for andre mennesker, hvis der er noget man ikke bryder sig om, eller hvis der er noget som man godt kunne tænke sig i forhold til fællesskabet.

Når vi arbejder med at understøtte børnenes sociale relationer i hverdagen, hjælper vi det enkelte barn til at indgå i fællesskabet og til at have mod til både at sige til og fra.

I hverdagen understøtter vi også børns udvikling af mod, når vi motiverer og hjælper dem til at overvinde noget, som de måske ikke har turde før. F.eks. kravle op på en stol eller legetårn, spise på en anden gruppe end man plejer eller kravle op i et træ på legepladsen, som man ikke tidligere har haft mod til.

Medmenneskelighed

Vi understøtter børns udvikling af medmenneskelighed, når vi hjælper dem med at indgå i relationer med andre børn i hverdagen. Her får børnene hver især mulighed for at afprøve sig selv i forhold til andre, give udtryk for egne holdninger og følelser, møde modspil fra andre børn, lære at tage hensyn til andre, lære sociale spilleregler samt udvikle legekompetencer og empati.

Når børn leger sammen, opstår der ind imellem uoverensstemmelser mellem børnene - måske ønsker de at lege med det samme legetøj, måske er de uenige om hvad, og hvordan der skal leges, eller hvem der skal deltage i legen.

I den forbindelse har vi som voksne en vigtig rolle i at understøtte deres samspil, så de udvikler forståelse for hinandens perspektiver og dermed udvikler medmenneskelighed og empati. Det gør vi bl.a. ved at lade børnene sætte ord på deres oplevelser, intentioner og perspektiver, hvilket er med til at tydeliggøre, at situationen opleves forskelligt børnene i mellem. Dette er desuden med til at åben op for børnenes forståelse for, at samspil kræver kompromis og inddragelse af andres perspektiv.

Hvis børnene ikke kan udtrykke sig verbalt, sørger vi voksne for at sætte ord på de følelser og intentioner, som de enkelte børn udtrykker nonverbalt.

I børnehaven arbejder vi i hverdagen med børns venskabsdannelse. Vi igangsætter bl.a. voksenstyrede aktiviteter, hvor vi taler med børnene om, hvordan man er en god ven, og hvordan man skal tage hensyn til hinanden. F.eks. arbejder nogle af børnehuse med Mary Fondens "Fri for Mobberi" som metode. Vi

understøtter desuden børns venskabs- og karakterdannelse ved at indgå aktivt i deres lege, hvor vi gennem vores deltagelse kan understøtte, der hvor der er behov, og sikre deltagelse for de børn, som endnu ikke har "knækket legekoderne".

Leg

I Børneinstitution Munkebjerg læner vi os op ad forståelsen omkring børns leg, som er præsenteret i den styrkede pædagogiske læreplan: "legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud".

Som voksne anerkender vi derfor, at leg er en grundlæggende måde for børn at være i verden på, og at børn leger for at lege, uden de har et bestemt formål med legen. Det stiller krav til os voksne om at skabe gode betingelser for børns leg i vores børnehuse.

Vi vil i det følgende dele vores pædagogiske refleksioner omkring børns leg samt beskrive, hvordan vi arbejder med at understøtte gode legemiljøer for børn. Beskrivelsen skal sammenholdes med afsnittet om pædagogiske læringsmiljøer, da børns legemiljø er en del af det generelle læringsmiljø i børnehuse.

For at skabe gode legemiljøer for børn, er det først og fremmest helt fundamentalt, at alle voksne har viden om børns leg samt forståelse for børns legende tilgang i verden. Denne viden og forståelse er nødvendig for, at vi kan tilpasse vores egen pædagogiske praksis i forhold til børnene.

Som voksne kan vi uden denne viden og opmærksomhed komme til at skabe nogle strukturer og rammer i hverdagen, hvor legen ikke får den nødvendige plads, som børn har brug for. Vi kan komme til at organisere en praksis omkring børnene, hvor vokseninitierede aktiviteter og lærings-mål, kommer til at indtage en stor del af hverdagen, og hvor der gives alt for lidt plads til børnenes initiativer og deres mulighed for at opsluges i legens univers over tid.

Vi er derfor opmærksomme på at skabe en struktur i hverdagen, hvor der er plads til børns leg, og hvor vi ikke hele tiden afbryder dem.

Som voksne sørger vi for, at deres lege kan udvikles over tid. Det gør vi f.eks. ved at gemme de ting de bygger eller konstruerer med Legoklodser. Det tager tid at konstruere med Lego, og deres leg og fantasi udvikles i takt med de bygger. Måske skal vi gemme den hule eller det rumskib, som de har bygget med puder og tæpper, så de kan lege videre efter, de har spist frugt.

Som voksne værner vi ligeledes om børns leg ved at have fokus for overgangssituationer i hverdagen. Når børn leger, er de fordybet i fantasiens verden, og vi sørger derfor at forberede dem på, at de skal indgå i en anden sammenhæng inden for nær fremtid. Det kan f.eks. være i forbindelse med, at vi skal spise, eller de skal deltage i nogle planlagte aktiviteter. Her forbereder vi dem på overgangen, så de ikke oplever at blive "revet" ud af legen og den fordybelse og legestemning de er i.

I arbejdet med at understøtte børns leg gør vi os mange overvejelser i forhold til hverdagens struktur og rytme, gruppensammensætningen af børn, børnenes aktuelle og potentielle udviklingsniveauer, den fysiske indretning ude og inde, materialer og inventar og ikke mindst de voksnes rolle.

Vi er alle optaget af at skabe legemiljøer for børn, som giver plads til forskellige typer af leg – de stille lege og de mere vilde og motoriske lege. Nogle lege fylder mere end andre – både i det fysiske rum men også i forhold til lyd og stemning. Vi sørger derfor at indrette rummene, både ude og inde, så der er plads til de mere motoriske og euforiske lege. Samtidig sørger vi for at skabe rum, hvor der er plads til de mere rolige lege.

Selvom leg er en grundlæggende måde for børn at være i verden på, så er det ikke ensbetydende med, at de fødes legekompetente og er i stand til at læse alle legekoder og sociale spilleregler i legen. Børns legekompetencer udvikles i takt med deres erfaringsdannelse og samspil med andre børn og voksne.

Vi har derfor som voksne en særlig opgave i at understøtte børns legekompetencer og i at sikre, at alle børn er en del af et fællesskab med legen i centrum.

Når vi understøtter børns leg og samspil, bevæger vi os hele tiden imellem at være observerende, deltagende og igangsættende. Observationer er helt afgørende for, at vi kan understøtte deres leg og samspil på en kompetent og relevant måde. Når vi er observerende i forhold til deres leg, får vi vigtig viden om det enkelte barn og børnegruppen, som er med til at kvalificere vores pædagogiske praksis. Viden der bl.a. omhandler: deres kompetencer og potentialer, hvad de er optagede af, hvilke relationer de har til hinanden, om

der er nogle børn, der har svært ved at læse legekoderne eller står uden for fællesskabet samt hvorfor der opstår konflikter i deres lege. Observationer er med til at give os et billede af, hvilke muligheder eller begrænsninger vores læringsmiljø giver i forhold til deres leg, og hvordan vi som voksne kan understøtte det enkelte barn og børnegruppen i forhold til deres dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Vi understøtter desuden børns legemiljøer ved selv at indgå i deres lege. Gennem vores deltagelse har vi mulighed for at understøtte deres samspil løbende og opnå viden om børnegruppen og deres leg. Det er i den forbindelse vigtigt, at vi som voksne ikke kommer til at overtage "legen", men sørger for at give plads til børnenes udspil og fantasi. Når vi deltager, kan vi gennem vores tilstedeværelse sørge for, at legen ikke går i opløsning, hvis der opstår en uenighed mellem børnene, da vi kan hjælpe med at bringe de forskellige børns perspektiver i spil (jf. afsnit omkring dannelse og understøttelse af medmenneskelighed, side 12).

Indimellem er der også behov for, at vi som voksne er mere igangsættende i forhold til børns leg. Hvis vi oplever et barn, som står ude for legefællesskabet, er vi voksne ansvarlige for at sikre, at barnet hjælpes i kontakten til de andre børn. Vi kan f.eks. igangsætte aktiviteter for barnet og en gruppe børn, som dermed baner vejen for deltagelse i fællesskabet.

Vi er igangsættende i deres leg i mange sammenhænge i løbet af dagen- både i de spontane situationer, men også i mere strukturerede og planlagte rammer, hvor vi voksne har opsat et pædagogisk mål med børnene.

Når vi er deltagende og igangsættende i forhold til børns leg, har vi mulighed for at give brændstof til deres leg og udvide deres legerepertoire og fælles legekultur. Det gør vi f.eks. ved at bringe forskellige legerekvisitter ind i legen, og ved at præsentere dem for forskellige regellege ("lille hund der er nogen, der har taget dit kødben", "alle mine kyllinger kommer hjem", "kludder-mor", boldspil osv.).

Læring

Når vi arbejder pædagogisk med at understøtte børns læreprocesser, tager vi afsæt i et lærings-syn, hvor læring skal forstås bredt. Det betyder at alle sammenhænge i hverdagen udgør centrale arenaer for børns læring og udvikling. Børn lærer og skaber sig erfaring og viden om sig selv og sin omverden, gennem alle de sammenhænge de indgår i i hverdagen.

Den pædagogiske opgave i forhold til at understøtte børns læring er derfor ikke indskrænket til bestemte situationer eller tidspunkter på dagen. Vi arbejder målrettet med at understøtte børnenes potentialer og læring i forhold til det samlede hverdagsliv i børnehuse - igennem leg, spontane situationer, hverdagsrutiner (borddækning, af- og påklædning, bleskift osv.), børneinitierede aktiviteter og vokseninitierede aktiviteter.

Som voksne er vi i den forbindelse opmærksomme på:

- At barnet har indflydelse og er medskabere af egen læring.
- At vi skal organisere et læringsmiljø, hvor alle børn har mulighed for at deltage aktivt, og hvor de har mulighed for at indgå i mange forskellige sammenhænge.
- At læring sker gennem kommunikation, udveksling og samspil, og vi derfor skal sikre, at alle børn er en del af fællesskabet og oplever sig som betydningsfulde. Vi voksne har ansvar for at understøtte positive samspilsprocesser mellem børn og voksne, som er med til at opbygge deres sociale og personlige kompetencer.
- At vi skaber et miljø, hvor det er trygt og rart at være i.
- At vi tager udgangspunkt i det enkelte barns behov, potentialer og udvikling (zone for nærmeste udvikling).
- At vi møder alle børn med nysgerrighed, opmærksomhed og anerkendelse.
- At vi skaber strukturer og rammer, som er genkendelige for børnene.
- At vi giver plads til at eksperimentere og begå fejl.
- At vi inspirerer og motiverer børnene til at lære nyt.
- At vi tager udgangspunkt i børnenes interesser og nysgerrighed.

- At vi inddrager forældrene i forhold til, hvordan vi sammen kan understøtte børnenes læring. Forældre er helt centrale i forhold til børns læring. Vi har derfor blik for børns læring i forhold til deres livs- og læringsmiljø.
- At børn også kan lære noget, som vi ikke har haft intention om.

Når vi understøtter børns læring i løbet af dagen, har vi fokus på at benytte hverdagens rutiner, da de er gentagende og genkendelige for børnene og udgør en stor del af det skelet, som hverdagen er bygget op omkring. Hverdagsrutinerne giver en tryk øvebane for børnene, hvor de gennem gentagelse får oplevelsen af at mestre mere og mere.

Vi tager bl.a. afsæt i de hverdagsrutiner, som udspiller sig i garderoben hver dag. Når børn skal ud eller ind fra legepladsen understøtter vi deres læring i forhold til at blive selvhjulpne. Vi understøtter dem i selv at finde deres garderobeplads og tøj og sko, finde ud af hvad tøj man skal have på uden for (hos de ældste børn) og selv klare af- og påklædning. Dette selvfølgelig afstemt i forhold til børnenes alder. Når børnene øver sig på mestring i den forbindelse, er vi opmærksomme på, at vi som voksne skal give børnene tid til at øve sig, og vi dermed ikke skynder på dem. Vi skal sørge for, at børnene kan nå deres ting, og at der ikke er for mange børn i garderoben på samme tid, da de ikke får tilstrækkelig ro og plads til at øve sig. Denne hverdagsrutine giver desuden mulighed for at understøtte alle de elementer der indgår i det pædagogisk grundlag og læreplanstemaerne.

Børns læring skal ses i sammenhæng med hele det pædagogiske grundlag og de 6 læreplanstemaer, som uddybes senere.

Børnefællesskaber

I Børneinstitution Munkebjerg arbejder vi målrettet med at skabe rammer, der give alle børn mulighed for deltagelse i børnefællesskaber, hvor de oplever sig betydningsfulde og bliver respekteret og lyttet til. Som voksne har vi et særligt ansvar for at have øje for inklusions- og eksklusionsmekanismer i den henseende. Det enkelte barns dannelse, udvikling, læring og trivsel er forbundet med barnets mulighed for at indgå i meningsfulde og anerkendende fællesskaber med andre børn. Fællesskabet har afgørende betydning for, hvilke erfaringer barnet gør sig omkring sig selv og sin omverden, og det er vores ansvar at understøtte positivt samspil i børnegruppen, så hvert barn oplever sig betydningsfuld, anerkendt og aktiv deltagende. Vi er hele tiden opmærksomme på de samspilsprocesser, der er imellem børnene, og om der er nogle børn, som står uden for fællesskabet.

Vi understøtter børns fællesskaber hele dagen gennem leg, hverdagsrutiner, spontane situationer, børneinitierede aktiviteter og vokseninitierede aktiviteter. Som voksne bevæger vi os hele tiden mellem at understøtte de fællesskaber, som børn selv etablerer og de fællesskaber, som vi er igangsættende og ramme-sættende for.

Vi har fokus på at skabe nogle rammer, der tager hensyn til børns forskellige forudsætninger, behov, ønsker og perspektiver. Det er vigtigt, at vi som voksne ikke får skabt en struktur i hverdagen, hvor børns mulighed for at indgå i mange forskelligartede fællesskaber begrænses. Børn skal i vores børnehuse have mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, grupper og køn samt indgå i små fællesskaber og i større gruppesammenhænge.

Vi er opmærksomme på, at nogle børn udvikler sig og trives bedst i små fællesskaber, og at vi som voksne skal sørge for at organisere et læringsmiljø og en hverdag, hvor det er muligt.

I alle sammenhænge i løbet af dagen har vi fokus på at understøtte børns læreprocesser i forhold til at rumme hinanden og have forståelse for, at vi alle er forskellige. Vi er her vigtige rollemodeller for børnene, da vi gennem vores egen praksis viser dem, at der er plads til forskellige perspektiver, ønsker, behov og måder at deltage på i fællesskabet. Vi agerer som rollemodeller, når vi giver plads til, at alle børn ikke skal gøre det samme når vi f.eks. holder samling. Nogle børn har brug for at deltage på andre måder end de fleste andre børn. Måske har de brug for at lytte og betragte de andre børn, inden de selv har mod eller lyst til at danse og synge med dem. Måske er det svært at sidde stille og lytte til den historie, som den voksne læser, og har behov for at bevæge sig lidt under historielæsningen.

I det lille og store fællesskab opnår børnene erfaringer med, at der er forskel på egen behov og fællesskabets behov, og at de både bliver mødt og anerkendt i deres behov og perspektiver, men samtidig også skal

tage hensyn til fællesskabets. Vi giver dem erfaring med at vente på tur, tage hensyn til hinanden, lytte til hinanden, give udtryk for egen holdninger, ønsker og behov.

Vi respekterer, at nogle børn gerne vil lege alene sammen i et givet tidsrum, men har fokus på, at bestemte børn ikke udelukkes eller afvises i deres forsøg på at skabe kontakt med disse børn. Vi holder øje med, at det ikke er et gentagende mønster, som altid udvises over for bestemte børn. Som voksne er vi opmærksomme på at understøtte børn i at sige fra på en ordentlig måde og at hjælpe børn ind i legen eller videre ind i et andet legefælleskab. Vi arbejder desuden med at udvide børns åbenhed i forhold til at indgå i andre legerelationer, end de selv vælger eller har erfaring med.

Vi ser forældre som vigtige samarbejdspartnere i forhold til at understøtte børns fællesskaber. Forældre har desuden mulighed for at understøtte børns venskaber og fællesskaber privat og gennem fælles arrangementer uden for åbningstiden.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Når vi tilrettelægger et pædagogisk læringsmiljø, har vi gennem hele dagen fokus på daglige rutiner, organisering og børnenes læring. Vi har et bredt pædagogisk blik for, at hverdagsituationerne bevidst benyttes som et centralt omdrejningspunkt for børnenes leg og læring gennem hele dagen.

Vi arbejder i fagprofessionelle læringsfællesskaber, hvor vi deler viden og refleksioner. Og vi evaluerer egen praksis som basis for vores faglige udvikling. Gennem professionelle læringsfællesskaber har vi mod til at forstyrre hinandens praksis, og vi har en grundlæggende vilje til at skabe forandring. Viden, refleksion og evaluering gør os i stand til at fokusere på sammenhængen mellem det aktuelle læringsmiljø og børnegruppens behov og udbytte. Den nye viden bruger vi til at justere læringsmiljøer og praksis.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

I forlængelse af Odense Kommunes grundlag vil vi i det følgende give en uddybende beskrivelse af, hvad vi forstår ved et pædagogisk læringsmiljø, samt give eksempler på hvordan vi arbejder med at skabe udviklende og differentierede læringsmiljøer for børnene igennem hele dagen:

Et læringsmiljø indeholder alle de muligheder for dannelse, udvikling, læring og trivsel, vi giver børnene i løbet af dagen. Et læringsmiljø bygger på et samspil mellem strukturer og processer.

Når vi arbejder med læringsmiljøer, tager vi afsæt i vores forståelse af det gode børneliv og det pædagogiske fundament, som vi står på i forhold til børnesyn, børneperspektiver, dannelse, læring og børnefællesskaber osv. (det pædagogiske grundlag, som er beskrevet i denne pædagogiske læreplan). Dette pædagogiske fundament danner afsæt for alle de øvrige perspektiver og pædagogiske overvejelser vi gør os, i forhold til de læringsmiljøer vi stiller til rådighed for børnene i hverdagen.

Vores opmærksomhed er bl.a. rettet mod:

- Alle pædagogiske situationer der er i løbet af dagen: leg, spontane situationer, planlagte aktiviteter og rutiner.
- Kvaliteten af det samspil der er mellem børn/børn og børn/voksne.
- Børns deltagelsesmuligheder i fællesskabet.
- Samarbejde med forældre og andre fagprofessionelle.
- De fysiske rammer ude og inde.
- Det æstetiske miljø, dvs. hvordan indretning og udsmykning af bygning og lokaler samt le-gesteder indvirker på børnenes oplevelser og handlinger. Føles det som et rart og inspire-rende sted at være? Føles det som et trygt miljø, hvor man kan fordybe sig, have mulighed for at bevæge sig, eksperimentere osv.?
- Børnegruppens sammensætning og størrelse.
- Dagens rytme og organisering af tid.
- Sammensætningen af personale, herunder deres uddannelse og kompetencer.

Pædagogiske situationer

Når vi arbejder med pædagogiske læringsmiljøer, har vi bl.a. fokus på at benytte alle pædagogiske situationer gennem hele dagen. Rutinerne benytter vi bevidst som vigtigt fundament omkring børnene. Rutinerne er med til at sætte struktur på vores hverdag, hvor børnene oplever genkendelighed og tryghed – rutiner som f.eks. omhandler hvordan vi siger farvel om morgenen, hvordan vi spiser sammen, hvordan vi putter børn, når de skal sove, og hvad vi gør på badeværelset.

Det fysiske og æstetiske miljø

De fysiske rammer har betydning for børns lege, aktiviteter og udviklingsmuligheder, og vi arbejder derfor bevidst med at skabe nogle fysiske rammer, som opleves trygge og inspirerende og som giver gode udviklingsmuligheder for børnene. Det betyder f.eks.:

- At vi er opmærksomme på at placere legetøj og materialer i børnehøjde, så det er tilgængeligt og synligt for børnene.
- At vi indretter med møbler og inventar som børnene selv kan benytte f.eks. garderobe-bænke og stole, som børnene selv kan kravle op på.
- At vi sørger for, at der er mange forskellige materialer/rekvisitter (legetøj, bøger, papir, saks, puder, tæpper osv.).
- At vi indretter aktivitets- og legezoner, som giver mulighed for fordybelse og/eller motorisk udfoldelse. Vi bruger reoler, rumdelere, møbler, små gulvtæpper mv. til at lave rum i rummene, som er med til at vise børnene hvilke aktiviteter og lege, at rummene inviterer til. Herunder at disse rum giver plads til små og lidt større børnefællesskaber.
- At uderummet indrettes således at der er mulighed for fordybelse og bevægelse og sanselige oplevelser, hvor børn kan være sammen i små og store fællesskaber.
- At vi benytter fysiske miljøer uden for børnehusenes matrikler.
- At vi benytter belysning, farver og forskellige materialer i indretningen, til at skabe en rar atmosfære og som virker inspirerende for børnene.

Udvikling af læringsmiljøer

Når vi tilrettelægger pædagogiske læringsmiljøer, arbejder vi hele tiden systematisk med egen faglighed og med at inddrage viden om børnenes behov, potentialer, kompetencer, perspektiver og intentioner samt viden om det aktuelle læringsmiljø og børnegruppens udbytte.

Det gør vi løbende ved at reflektere sammen og dele viden i forskellige læringsfællesskaber. Vi arbejder med professionelle læringsfællesskaber på diverse mødefora og sammenhænge i hverdagen: på stuemøder, personalemøder, i små arbejdsgrupper, på samarbejds- og refleksionsmøder med tværfaglige samarbejdspartnere (psykolog, tale sprogkonsulent, ergo/fysioterapeut, familiebehandler, sundhedsplejerske, sagsbehandler). Vi arbejder i professionelle læringsfællesskaber på husniveau og på tværs af børnehusene i Munkebjerg.

Vi arbejder desuden i professionelle læringsfællesskaber med andre medarbejdere uden for vores Børneinstitution. Vi kvalificerer og udvikler vores læringsmiljøer i tæt samarbejde med Munkebjergskolen og Hunderupskolen samt Børneinstitution Centrum Syd. Vi har på tværs af alle børnehuse og de to skoler fælles arbejdsgrupper, som reflekterer, deler viden og sætter retning i forhold til de læringsmiljøer vi tilbyder børnene (uddybning følger under afsnittet sammenhæng til børnehaveklassen). I Børneinstitution Munkebjerg arbejder vi også systematisk med at udvikle læringsmiljøerne med fokus på børn og udeliv sammen med Børneinstitution Vestre og Børneinstitution Centrum Syd, hvor vi bl.a. inddrager de fysiske uderum, der ligger udenfor børnehusenes matrikler. Læringsfællesskaber er altså omdrejningspunktet for udvikling af pædagogisk faglighed og dermed også pædagogiske læringsmiljøer.

I lighed med alle andre Børneinstitutioner i Odense Kommune arbejder vi også systematisk med at kvalificere vores læringsmiljøer gennem læringsmiljøobservationer. I lige årstal foretages der læringsmiljøobservationer af andre ledere og samarbejdspartnere fra Odense Kommune i vores børnehuse. Samtidig udsendes der spørgeskemaer til alle forældre, børn (4½ -6-årige), medarbejdere og ledere i vores børnehuse, hvor de vurderer kvaliteten af læringsmiljøerne. Forældreråd og bestyrelser involveres ligeledes, og de er med til at pege på, hvor kvaliteten kan udvikles set ud fra et forældreperspektiv. Forældre er vigtige medspillere i forhold til det gode læringsmiljø.

I ulige år foretages der interne læringsmiljøobservationer i Børneinstitution Munkebjerg, hvor alle ledere og 1 medarbejder fra hvert børnehus observerer på læringsmiljøerne i hinandens huse. Der observeres ud fra temaerne: omsorg og trivsel, inkluderende fællesskaber, fysisk indretning og anvendelse. Observationsresultaterne benyttes efterfølgende til at udvikle og kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer.

I Børneinstitution Munkebjerg har vi en gang om året jobrotation af 4 ugers varighed, hvor 1 medarbejder fra hvert børnehus jobroterer med hinanden. Jobrotationen giver os mulighed for at hente inspiration og ny viden hos hinanden på tværs af husene, som efterfølgende kan benyttes som brændstof til praksisudvikling i forhold til de læringsmiljøer vi rammesætter for børnene. Samtidig binder det os tættere sammen, hvilket vi har gavn af i de perioder, hvor der er fællespasning².

² I Odense Kommune har vi fællespasning på tværs af børnehuse i forbindelse med ferielukningsperioder.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense Kommune er alle forældre i løbende dialog med medarbejdere og ledere i dagtilbud om, hvordan man i fællesskab kan fremme børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Definition

Begrebet forældresamarbejde er i Odense Kommunes dagtilbud erstattet af: Samarbejde mellem forældre og dagtilbud.

Det skaber nye perspektiver og fokuserer det fælles ansvar i samarbejdet mellem forældre og dagtilbud. Ledere og medarbejdere har fortsat det overordnede ansvar for at involvere forældrene ved at invitere til samarbejde.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi støtter forældre i at være grundsten i deres barns liv.

Vi forventer, at alle forældre involverer sig aktivt i deres barns udvikling, og vi giver dem mulighed for at tage et afgørende medansvar. Vi sørger for, at forældrene kender deres indflydelse på dannelsen af gode børnefællesskaber, hvor alle børn samt børnegruppen som helhed er ligeværdige deltagere.

Forældre er de vigtigste personer i ethvert barns liv, og det er forældrene, der har det primære ansvar for deres barns opvækst.

Forældrene er f.eks. nøglepersoner i deres barns sprogudvikling. Vi går derfor i dialog med forældrene om, hvordan de kan understøtte barnets sproglige udvikling.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

Forældrene er barnets vigtigste omsorgspersoner, og den viden og det kendskab, som forældrene har omkring deres barn, er betydningsfuld for os som fagprofessionelle i forhold til at kunne understøtte barnets dannelse, udvikling, læring og trivsel på bedste vis. Vi indgår i et tæt og ligeværdigt samarbejde med forældrene, og vores fælles viden er med til at kvalificere vores fælles handlinger og tilgang til barnet. Vi er opmærksomme på, at tryghed og tillid er afgørende for et tæt og ligeværdigt samarbejde, hvor vi giver plads til hinandens oplevelser, perspektiver og forventninger til et samarbejde.

Et godt samarbejde mellem forældre og personale i vores børnehuse er afgørende for barnets dannelse, udvikling, læring og trivsel. Når vi har et godt samarbejde, smitter det af på barnet – vi er gode rollemodeller for barnet i forhold til socialt samspil og kommunikation.

Alle børnehuse har skabt nogle rammer og mødefora, hvor medarbejdere og forældre samarbejder omkring børns læring. Det sker f.eks. gennem den daglige dialog, når børnene afleveres og hentes, på forældremøder og forældresamtaler om det enkelte barn og på tværfaglige samarbejds møder med andre fagprofessionelle (f.eks. tale-sprogkonsulenter, ergo/fys, psykolog og sundhedsplejersker).

Alle tilbydes forældresamtaler om deres barn, og det er altid muligt at få ekstra samtaler, hvis der er behov.

Der samarbejdes desuden om børns læring på forældrerådsmøder, bestyrelsesmøder, gennem diverse arrangementer og hverdagsbegivenheder. Julefest- sommerfest- fastelavn osv. er årlige tilbagevendende traditioner, hvor vi samarbejder med forældrene omkring børns læring, og hvor forældres deltagelse er med til at give børnene oplevelsen af fællesskab og sammenhold.

Ind imellem holdes der arbejdsdag, hvor forældre og børn bl.a. er behjælpelige med at plante blomster, male legeredskaber og reparere eller etablere nye legeområder for børnene. Vi samarbejder i den forbindelse om at etablere inspirerende læringsmiljøer for børnene og understøtter derved deres læring.

Forældre er altid velkomne til at være med i hverdagen i vores børnehuse. Vi er åbne for forældrenes forslag og input i forhold til børns læring og har f.eks. erfaring med forældre som kommer og spiller musik for børnene, viser dyr/effekter frem, læser historier eller lign.

I hverdagen benytter vi kommunikationssystemet mitBarn til at informere om børnenes hverdag og om pædagogiske tiltag og overvejelser. Gennem mitBarn deler vi også billeder fra hverdagen i børnehuse. Vi samarbejder således om børns læring ved at give forældrene indsigt i, hvad der foregår, så de har mulighed for at tale med deres børn derhjemme, omkring hvad de oplever i vuggestuen eller børnehaven. Information på mitBarn kan selvfølgelig aldrig stå alene, vi sørger også for at være i dialog med forældrene i forhold til det vi skriver, og hvordan vi i fællesskab kan støtte børnene.

Vi samarbejder også om børns læring, når vi har fælles fokus på at understøtte deres selvhjulpethed, hvor vi sammen opmuntrer børnene til at øve sig i af- og påklædning. Forældre understøtter i den forbindelse børns læring, når de indkøber tøj og sko, som børnene selv kan få på.

I hverdagen er vi i løbende dialog om barnets samspil og deltagelse i fællesskabet. Vi er alle opmærksomme på at observere og registrere barnets signaler og perspektiver. Måske giver barnet hjemme udtryk for, at det står uden for legefællesskabet, eller at det ønsker at lege med bestemte børn, men ikke har mod til at tage kontakt. Vi kan således gennem fælles opmærksomhed og dialog hjælpe barnet i hverdagen til at skabe kontakt og indgå i fællesskabet.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense kommune handler vi altid på børn i udsatte positioner.

Vores fokus er på de inkluderende læringsmiljøer.

Vi involverer altid forældre og relevante tværfaglige samarbejdspartnere i det øjeblik, vi vurderer, at et barn er i en udsat position.

Vi er opsøgende i forhold til at få relevant viden om børn i udsatte positioner, men også på at videregive relevant viden til relevante samarbejdspartnere. Dette er også i fokus, når vi skal modtage eller overlevere børn i udsatte positioner til dagtilbud eller skole.

Vi har læringsmiljøpædagoger, som bidrager til at perspektivere og kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer således, at de tager højde for børn i udsatte positioner og for børns forskellige forudsætninger.

Vi er professionelle og har fokus på kerneopgaven til gavn for alle børn.

Vores mission at skabe høj kvalitetsdagtilbud, som styrker udviklingen hos alle børn.

Definition

Børn i udsatte positioner kan f.eks. være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med særlige behov, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet, børn hvis forældre ligger i skilsmisse, børn med en

alvorligt syg søskende, mor eller far, børn der er anbragt uden for hjemmet m.fl. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at indgå i mindre gruppesammenhænge. Børn kan være i en udsat position i kortere eller længere perioder.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Alle børn kan i perioder af deres liv, befinde sig i en udsat position. Det kan betyde, at børn i en kortere eller længere periode oplever livsomstændigheder som påvirker deres dannelse, udvikling, læring og trivsel. Vi tager aktivt ansvaret for at iværksætte en tidlig og rettidig indsats, så børnene udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab. Det sker i et tæt og koordineret samarbejde med forældrene. Vi etablerer differentierede lege og læringsmiljøer, der sikrer at alle børn kan deltage og opleve at være betydningsfulde.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

Vi er alle bevidste om, at børn i udsatte positioner har brug for ekstra opmærksomhed, omsorg og støtte, og at det stiller særlige krav til os voksne om at iværksætte en rettidig og tidlig indsats for disse børn.

Når et barn befinder sig i en udsat position, indgår vi altid i et tæt samarbejde med forældrene i forhold til at bringe fælles viden om barnet i spil, og i forhold til hvordan vi sammen, og med evt. hjælp fra andre faggrupper, kan understøtte barnet. Vi har f.eks. mulighed for at inddrage tale- sprogkonsulenter, ergoterapeuter/fysioterapeuter, psykologer, familiebehandlere, sundhedsplejersker og sagsbehandlere.

I arbejdet med at understøtte børn i udsatte positioner samarbejder vi ind imellem med læringsmiljøpædagoger³, som er med til at inspirere og hjælpe med at justere de eksisterende læringsmiljøer til gavn for alle børn.

Vi arbejder også i professionelle læringsfællesskaber med tværfaglige samarbejdspartnere. Vi "klæder hinanden på" i forhold til, hvordan vi generelt kan understøtte børn i udsatte positioner. Disse faglige læringsfællesskaber er med til at udvikle vores faglighed og kvalificering af pædagogisk praksis.

Når vi understøtter børn i udsatte positioner, er vi opmærksomme på, at børnene udfordres tilpas og oplever mestring i fællesskabet. Børn i udsatte positioner trækkes ikke ud af det almene fællesskab, men vi sørger for at tilrettelægge en hverdag og et læringsmiljø, hvor børnene sikres deltagelse i fællesskabet, og hvor vi voksne hele tiden sørger for at justere vores praksis og miljøerne i forhold til børnene.

Nogle børn har behov for at indgå i mindre fællesskaber i hverdagen, og vi sørger i den forbindelse for at tilrettelægge aktiviteter og legefællesskaber i mindre grupper. Børnegrupperne sammensættes ud fra kendskab til det enkelte barn og den øvrige børnegruppe og ud fra overvejelser om, hvordan det enkelte barn kan opleve mestring i fællesskabet. Vi er hele tiden opmærksomme på at være tæt på, så vi kan støtte op, der hvor der er behov.

Nogle børn har brug for en fast struktur i hverdagen, så de kan overskue, hvad der skal ske i løbet af dagen, hvem de skal være sammen med, og hvor lang tid en aktivitet eller leg varer. For at kunne imødekomme dette behov sørger vi bl.a. for at tale med børnene om, hvad der skal ske i løbet af dagen og forberede dem på overgangen til noget nyt. Vi organiserer en daglig struktur, som er genkendelig for børnene, hvor de er sammen med faste voksne og grupper af børn. Vi sørger f.eks. for at benytte daglige rutiner som fast struktur omkring børnene – når vi vinker farvel om morgenen, sørger vi for at gøre det på samme måde hver dag, vi organiserer faste rutiner omkring måltiderne osv. Nogle børn har gavn af billeder (piktogrammer), som viser dem, hvad de skal, og andre børn har gavn af, at have en fast spiseplads ved siden af en fast voksen.

Børn i udsatte positioner har brug for særlig opmærksomhed og omsorg fra os voksne, og det er vores ansvar at møde børnene på en positiv og anerkendende måde, så børnene føler sig mødt og forstået. Vi har derfor fokus på kvaliteten i vores samspil med børnene, og vi er opmærksomme på, at møde alle børn med positive forventninger.

³ I Odense Kommune kan børnehusene i en periode få bevilliget en læringsmiljøpædagog som ekstra ressource i miljøet.

Som voksne er vi ansvarlige for at arbejde med egen relationskompetence og evne til at indgå i positive samspil med børn i udsatte positioner. Samtidig arbejder vi også målrettet med at facilitere positivt samspil i børnefællesskabet (jf. beskrivelse omkring børnefællesskaber).

Vi indgår i tæt samarbejde med forældrene i børns overgang fra hjem til dagtilbud, fra vuggestue/dagpleje til børnehave og fra børnehave til skole. Vi er her opmærksomme på, at disse overgange kræver ekstra støtte fra os voksne, og at vi sammen får delt eller videregivet vigtig viden om barnet, som kan bidrage til den bedst mulige opstart eller overgang.

Vi holder i den forbindelse altid opstartssamtaler eller overleveringssamler med den nye skole eller det nye dagtilbud, som barnet skal være en del af. De tværfaglige samarbejdspartnere inddrages her efter behov. I disse overgangssituationer har vi altid fokus på, hvordan vi kan skabe mest mulig tryghed for barnet, og hvordan vi kan tage afsæt i barnets potentialer og ressourcer for at understøtte barnets dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense kommune oplever børnene sammenhæng og kontinuitet i deres hverdag.

Definition

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til SFO/børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan. De seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen. At skabe sammenhæng til SFO/børnehaveklassen kan f.eks. handle om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser, fordi det er elementer, der er centrale på tværs af dagtilbud og skole.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi etablerer læringsmiljøer, der giver barnet de bedste forudsætninger for at starte i skole. Ligeledes etablerer skolen læringsmiljøer, der er klar til at tage imod børnene fra dagtilbuddet. Dagtilbud og skoler i Odense Kommune arbejder med afsæt i tre politisk prioriterede faglige spor; Dannelse, Sprog og Tidlig indsats. Det fælles fokus skaber en god mulighed for at forme en rød tråd i det pædagogiske arbejde.

Børn- og Ungeudvalget har udstukket et sæt fælles retningslinjer for dagtilbud og skoler, for at sikre kvalitet i samarbejdet om sammenhæng i det pædagogiske læringsmiljø, fra dagtilbuddet til forårs SFO og børnehaveklasse. Ved at skabe sammenhæng i det pædagogiske læringsmiljø understøtter vi, at børn oplever større kontinuitet i overgangen fra dagtilbud til forårs SFO og skole.

I Odense kommune arbejder hele SFO-området fra forårs SFO til SFO2 ud fra den styrkede pædagogiske læreplan for dagtilbud. De styrkede pædagogiske læreplaner for dagtilbud minder indholdsmæssigt om

kompetenceområderne for børnehaveklassen, derved opnår vi en sammenhæng mellem dagtilbud, forårs SFO og børnehaveklassen.

Vi samarbejder med hinanden og med forældrene for at sikre barnet oplevelsen af en vellykket sammenhæng mellem dagtilbud og skole. Dermed etableres også det bedste afsæt for at videreudvikle barnets sproglige udvikling.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

Alle børnehuse i Munkebjerg er placeret i Odense Centrum, og denne geografiske placering betyder, at der er mange kommunale skoler, friskoler samt privatskoler i området. Forældrene har derfor mange skoler at vælge imellem i forhold til deres børns fremtidige skolegang, hvilket betyder, at vi sender børn til mange forskellige skoler. I Børneinstitution Munkebjerg arbejder vi alle målrettet og systematisk med at etablere nogle læringsmiljøer, der skaber sammenhæng til For-års-SFO/børnehaveklassen. Pga. af de mange skoler i området, er vores samarbejde særligt udbygget og koordineret med den lokale distriktsskole i området: Munkebjergskolen. Vi samarbejder desuden med Børneinstitution Centrum Syd samt Hunderupskolen, hvor begge børneinstitutioner og skoler har fælles fokus på at skabe gode og trygge overgange for børn fra børnehus til skole.

På grund af disse lokale forhold, vil dele af denne beskrivelse, tage afsæt i det samarbejde, vi har med Munkebjergskolen samt Hunderupskolen, men det er vigtigt at pointere, at det ikke betyder, at vi ikke har fokus på at understøtte børn, der skal på andre skoler. Når vi tilrettelægger pædagogiske læringsmiljøer for de ældste børn i vores børnehus, så arbejdes der med at understøtte alle børn, uanset hvor de skal gå i skole.

At skabe sammenhæng til Forårs- SFO/børnehaveklasse handler i høj grad om, at vi gennem de pædagogiske læringsmiljøer vi tilrettelægger for børnene, understøtter deres dannelse, udvikling, læring og trivsel, så de er i stand til at træde kompetent ind i det nye, og hvor de har troen på eget værd og betydning for fællesskabet. Vi har bl.a. fokus på at understøtte børnenes nysgerrighed, mod til at prøve/lære nyt og til at indgå i positive relationer til andre mennesker. For at sikre, at der er sammenhæng, indgår vi i et tæt fagligt samarbejde med skolerne, for at udvikle fælles forståelse og tilgang til børnene i forhold til deres dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Vi samarbejder ligeledes med forældrene i forhold til at skabe denne sammenhæng fra hjem og børnehus til Forårs- SFO/børnehaveklassen.

En fælles faglig koordineret forståelse på tværs af dagtilbud og skole er med til at understøtte børnenes overgang fra børnehus til skole. Skolerne tager på samme vis som os afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan og hele det pædagogiske grundlag, hvilket er med til at sikre kontinuitet og sammenhæng for vores børn. I Odense Kommune samarbejder vi desuden ud fra fælles strategiske og pædagogisk mål⁴, som også spiller positivt ind i forhold til børnenes overgang til skole.

Inden børnene starter i Forårs- SFO, har vi altid fælles møder med Munkebjergskolen. På møderne taler medarbejdere fra børnehuset og medarbejdere fra skolen sammen om, hvilke læringsmiljøer, børnene har været en del af i børnehusene, og hvordan man har arbejdet pædagogiske med at understøtte børnene. Hvis der har været en særlig indsats i forhold til bestemte børn, eller hvis der er en bekymring i forhold til overgangen fra børnehus til skole, afholdes der altid overleveringsmøder, hvor forældre deltager sammen med ansatte fra børnehuset samt skolen (gælder alle skoler). På disse møder deltager der desuden tværfaglige samarbejdspartnere efter behov (jf. afsnit børn i udsatte positioner).

I løbet af året har vi fælles faglige møder med ledelse og medarbejdere fra skolen i forhold til, hvordan vi kan skabe en sammenhængende og tryk overgang for børnene. Vi mødes i en arbejdsgruppe på tværs af børnehusene og Munkebjergskolen, hvor vi sammen planlægger kommende skolestart og efterfølgende får evalueret på, hvordan børnene har oplevet overgangen.

⁴ Som beskrevet i det fælles pædagogiske grundlag i Odense Kommune, så arbejder vi både i børnehusene og i skolerne med tre politiske prioriterede spor: sprog, dannelse og tidlig indsats.

Her samarbejdes samtidig med Børneinstitution Centrum Syd samt Hunderupskolen, hvor vi koordinerer fælles indsatser og mål i børns overgange. Dette fælles samarbejde omkring børns overgang fra børnehus til skole er døbt: Projekt sprogbroen.

Hvert år vælger vi et fælles tema, som der arbejdes med i børnehusene og på skolerne⁵. Vi har i den forbindelse fokus på at benytte fælles sprogpædagogiske redskaber, der skal bygge bro imellem børnehusene og skolen. Det betyder konkret, at vi alle sammen benytter fælles sprogkufferter, som indeholder fælles sange, historier, rim og ræmser og diverse effekter. Børnene vil således opleve, at der bliver arbejdet med det samme tema på tværs af børnehus og skole, og børnene får mulighed for at læne sig op ad noget genkendeligt. Vi har de sidste år arbejdet med: De tre Bukke Bruse, Mis med de blå øjne og Da lille Madsens hus blæste væk.

I alle børnehuse sørger vi for at organisere en hverdag, hvor de ældste børn samles, og hvor der tilrettelægges forskellige aktiviteter og læringsmiljøer tilpasset deres alder og udviklingsniveau. Alle ældstebørnsgrupper arbejder med det fælles tema, som der er valgt for børneinstitutionerne og skolerne.

Inden børnene starter i Forårs- SFO har vi nogle årlige tilbagevendende overgangsritualer:

- Vi sørger for at gå på besøg på skolens område, så børnene får et billede og indtryk af, hvad det er for en skole, at de skal gå på.
- Vi får besøg af medarbejdere fra Forårs-SFO, som kommer og hilser på børnene, og som får mulighed for at opleve, hvilke pædagogiske læringsmiljøer, børnene har været en del af.
- Vi har en aftale med Munkebjergskolen om, at vi kan benytte deres hal på skolen, hvor vi kan mødes med alle de kommende skolebørn i vores område.
- Forældrene inviteres til informationsmøde på skolen omkring den kommende opstart i Forårs-SFO/børnehaveklasse.
- Vi deltager i en besøgsdag på Munkebjergskolen, hvor alle kommendes skolebørn mødes og hilser på hinanden og på de voksne, som de skal være sammen med i Forårs- SFO.

⁵ Tema der er fælles for Børneinstitutionerne Munkebjerg og Centrum Syd samt Munkebjergskolen og Hunderupskolen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi har fokus på fællesskabets betydning på alle niveauer. Det betyder blandt andet, at vi bestræber os på at etablere og indgå i samarbejdsrelationer med civilsamfundet omkring os.

Vi har en åben og eksperimenterende tilgang til samarbejdet med personer fra lokalsamfundet, og vi er nysgerrige efter at vide, hvilke værdier og kompetencer vores samarbejdspartnere byder ind med.

Vores samarbejdspartnere er med til at skabe gode læringsmiljøer for børnene. De byder hver især ind med forskellige kompetencer og muligheder. Vores primære partnere er forældre, men også lokale foreninger, erhvervslivet, plejehjem samt elever og lærere fra de lokale distriktsskoler.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

I Børneinstitution Munkebjerg inddrager vi lokalmiljøet som medspiller i arbejdet med at skabe gode og udviklende læringsmiljøer for børnene. Alle børnehuse er, som tidligere nævnt, placeret i centrum af Odense, og det betyder derfor, at vi er omgivet af mange forskellige kulturelle tilbud og potentielle samarbejdspartnere.

Det betyder f.eks.:

- At vi benytter alle de grønne områder og parker, som er placeret i vores område.
- At vi tager på biblioteket med grupper af børn.
- At vi tager på byens museer og gør brug af andre kulturelle tilbud.
- At vi bruger de lokale skolers områder og faciliteter. F.eks. hallen på Munkebjergskolen.
- At vi benytter hinandens områder og faciliteter i Børneinstitutionen.
- At vi samarbejder med lokale plejehjem, hvor børn og ældre mødes igennem året på forskellig vis.
- At vi samarbejder med kirken. Børnene besøger f.eks. kirken i forbindelse med julen, hvor de lærer omkring julens traditioner.
- At vi inddrager egen kolonihave, som er placeret i nærmiljøet.
- At vi benytter området Plantagen som er et stort indhegnet område, hvor børn har rig mulighed for at erfare og sanse naturen.
- At vi inddrager forældrene i hverdagen i forhold til at understøtte læringsmiljøerne omkring børnene.
- At vi udvikler vores nærmiljø i samarbejde med forældre og lokalbefolkning.
- At vi samarbejder på tværs af børneinstitutioner og skoler.
- At nogle børnehuse får besøg af dagplejere og dagplejebørn fra lokalområdet.

Alle børnehuse har indkøbt ladcykler, så det er muligt at komme rundt i lokalmiljøet, og der er enkelte huse, som også deler en bus, som giver mulighed for at tage på tur lidt længere væk.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi møder børn med nærvær og positive forventninger, og vi tager udgangspunkt i et anerkendende ressource-børnesyn. Dermed understøtter vi børnenes læringsmiljøer og skaber en høj kvalitet i samspillet mellem børn og voksne.

Vi tager ansvar for, at ingen børn bliver mobbet eller udsættes for anden nedværdigende behandling. Det gør vi bl.a. ved at gøre brug af positive anvisninger.

Vi udvikler de fysiske rammer og æstetiske miljøer, så der skabes rum til fordybelse og kreativitet. Og vi inddrager børnenes egne stemmer, oplevelser og vurderinger af deres børnemiljø i vores pædagogiske praksis.

Lokal praksis og eksempler fra Børneinstitution Munkebjerg

Når vi arbejder med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, inddrager vi børnenes perspektiver og oplevelser af deres liv i vores børnehuse - jf. beskrivelse omkring Dannelse og børneperspektiver.

Vi er opmærksomme på, at børnemiljøet har stor betydning for, hvordan børnene trives i vores børnehuse og hvilke muligheder de får for at dannes, lære og udvikle sig.

Vi inddrager børnenes perspektiver, når vi:

- Har samtaler med børnene omkring deres hverdag, oplevelser, ønsker, perspektiver mv.
- Lytter til dem.
- Aflæser deres nonverbale sprog og forsøger at se hvilke intentioner, der ligger bag deres handlinger og udtryk.
- Observerer børnene og benytter den viden vi får til at justere vores pædagogiske praksis og tilrettelæggelse af læringsmiljøerne.
- Lader dem komme med forslag til lege og aktiviteter.
- Giver dem medbestemmelse i hverdagen.
- Lader dem flytte rundt med legetøj mv. så det passer ind i deres lege og aktiviteter.
- Hænger børnenes kreative udtryk (billeder, tegninger, udklip mv) op som udsmykning rundt om i børnehusene.
- Giver plads til at børn ikke skal det samme men forstår, at de har behov for noget forskel-ligt - herunder at børn udvikler sig i forskelligt tempo.
- Indretter det fysiske miljø, så der er plads til fordybelse og de vilde lege.
- Indretter det fysiske miljø, så legetøj er i børnehøjde og møbler og inventar er anvendelige for børnene.
- Indretter det fysiske miljø omkring børnene således, at det virker indbydende og rart at være i. Vi gør os i den forbindelse overvejelser omkring farver, lys, former, materialevalg i forhold til indretningen.

- Sikrer at alle børn er en del af et fællesskab, hvor de anerkendes for hvem de er, og de oplever sig mødt og forstået.
- Når der laves læringsmiljøvurderinger (jf. tidligere beskrivelse).

For at sikre et godt psykisk børnemiljø, arbejder vi alle ud fra dagtilbudsafdelingens (i Odense Kommune) leveregler, hvilket bl.a. betyder, at vi møder vores børn på en anerkendende og inkluderende måde, og at vi ikke skælder ud, men anvender positive anvisninger over for børnene, når vi f.eks. ønsker at ændre deres adfærd. Som voksne er vi ansvarlige for at sikre, at ingen af vores børn holdes uden for eller udsætte for mobning.

Vi er således opmærksomme på, at vi altid er ansvarlige for at sikre et godt psykisk børnemiljø, og at vi aldrig overlader ansvaret til børnene.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil i det følgende præsentere nogle praksisfortællinger, som giver indblik i, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes alsidige personlige udvikling og tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og øvrige læreplanstemaer.

Praksisfortælling fra vuggestue

Det er middagstid og vi er ved at putte børnene. Mikkel er klar til at sove, han går med sin sut og nuller med halen på sin abe. Jeg siger ”Kom Mikkel”, tager ham i hånden og vi går over i krybdeskuret.

I krybdeskuret sidder min kollega Mie imellem to krybber og nusser Malthé og Signe.

Mikkel smiler, da han ser Malthé, som er en rigtig god ven (1). Mikkel finder en stige og kravler op for at sige godnat til Malthé. De smiler, pjatter og siger godnat til hinanden (3+4). Malthé vil også gerne sige godnat til Signe (3+4), flytter stigen og kravler op. Mikkel stikker hovedet hen til hende og siger ”godnat”, gentager ordet godnat et par gange. Signe sidder oppe i krybben, kigger ned og smiler ikke. Mikkel lægger hovedet på skrå og prøver igen ”godnat” (2+6).

Min kollega Mie fanger situationen (5+8+9). Mikkel, der så gerne vil ha’ den lille kontakt – og Signe, der lige skal have vist vejen. Signe sidder med sin puttegiraf (1+5). Mie spørger igen: ”Måske vil din giraf sige

godnat til Mikkels abe?" Signe tøver lidt, ser ned – Mie hjælper hende med at vise giraffen hen til Aben (1+8). Signe smiler og Mikkel holder sin abe frem. Aben og giraffen siger og kysser godnat (1+3+8+9). Mikkel fortsætter sin putte mission og Signe lægger sig smilende ned (7 hele fortællingen).

Pædagogiske refleksioner.

Ovenstående fortælling siger noget om:

1. Positivt samspil mellem børn og voksne
2. Vedholdenhed
3. Udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden
4. Tage initiativ/samspil
5. Elementer i det pædagogiske grundlag
6. Tiltro til sig selv og egne potentialer og kompetencer
7. Fordybelse
8. Nysgerrighed, tryghed og omsorg
9. Inklusionstanken og den gode intention som vores fornemmeste opgave at oversætte

Fortællingen viser børn der er nysgerrige, vil hinanden og fællesskabet, omsorg og nærvær. Den viser et pædagogisk personale der ser og aflæser situationen, hjælper og viser børnene en vej. Der er skarpt fokus på begge børns følelsesmæssige situation, og at begge børn får en anerkendende oplevelse af situationen. Mikkels gode intention bliver set og mødt. Signe bliver hjulpet i en situation der lige kræver en voksen til at "gå sammen med" i situationen. Vi ser et primært fællesskab – Signe, Malthe og Mikkel og et sekundært – alle de andre børn der ser med.

Praksisfortælling fra børnehaven

Dagen byder på sproglek i en gruppe af drenge. Jeg beslutter at tage vores kuffert frem til dialogisk læsning omkring "De tre bukkebruse".

Jeg tager bogen og trædyrene i kasse frem. Vi har 2 sæt som giver mulighed for at 6 børn kan være bukkebruser og 2 børn kan være trolde under broen.

Vi kigger i bogen og leger med dyrene, der er lidt rift om, hvem der skal styre hvilken størrelse dyr og trolde.

Der er ofte nogle børn, som flytter græstøtten (symbolet for sæteren), og det forstyrrer de børn, som gerne vil opstille "en korrekt kulisser". Der opstår både frustration, vrede og kropslige uoverensstemmelser, når drengene gerne vil bruge de samme dyr. Sommetider er der også ro og overensstemmelse i forhold til, hvordan historien skal leges.

Jeg guider og forsøger sammen med børnene at opklare, hvad der er på spil imellem dem og derved give dem hver især grundlag for at kunne tilpasse sig, afbøje eller vedholde at deres idé er god.

Børnene bliver i legen i lang tid, og vi går over til at læse en anden bog, som hører til sættet "De tre bukkebruse i badeland". Dette giver fornyet energi, inspiration og liv til legen. Vi går i fællesskab i gang med at prøve, at bygge en simpel vandrutchebane, som jeg tiltænker trædyrene og trolde fra tidligere, men som ret hurtigt i stedet tages i brug af børnene selv. De lægger sig på skift selv ind under den alt for lille bro, som lige kan dække deres hoveder. Det virker til at være rigtig sjovt det meste af tiden. Sommetider giver skiftet mellem børn lidt vanskeligheder, da enkelte ikke vil bytte med dem, der ikke har prøvet. Jeg understøtter børnene i aktiviteten således, at alle der gerne vil prøve, får mulighed for det - også de børn, der er lidt mere forsigtige.

Pædagogiske refleksioner.

Ovenstående fortælling er et eksempel på en vokseninitieret leg/aktivitet, som er med til at understøtte børns alsidige personlige udvikling. I denne fortælling er rammen forholdsvis løs, da børnene forventes af være deltagende med egne initiativer og engagement, som skal påvirke legen. Gennem deltagelse i legen, får børnene mulighed for at "vokse som mennesker" og udvikle sociale og alsidige personlige kompetencer til glæde for dem selv og fællesskabet. Det er 6 børn der deltager, alle i forskellige i alder, med forskellige kompetencer og temperament. Dette stiller både krav til den voksne og til børnene om både at udtrykke og regulere sig gennem hele legen. Forhandling og forlig bliver centralt, og børnene får her mulighed for at

udvikle forståelse af egne og andres behov og følelser. Samtidig er det også vigtigt at understøtte børnenes evner til, på en konstruktiv måde, at holde fast i egen integritet uden at tromle de andre.

Det er positivt at børnene bliver på tæppet og ikke går hver sin vej med hver sin ting/dyr, selvom der er mange forskellige interesser på spil i dette legefællesskab. Dette vidner om at børnene allerede besidder mange af de nævnte kompetencer, som både er beskrevet i "temabeskrivelsen af Alsidig Personlig udvikling", og som vi dagligt understøtter og videreudvikle hos alle børn i børnehuset.

Nøgleord: Udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden – Tiltro til sig selv og egne potentialer og kompetencer – Give udtryk for egne perspektiver og sige til og fra – Udtrykke følelser og regulere følelser – Håndterer konflikter, modgang og udfordringer – Forståelse for demokrati – Vedholdenhed – Nysgerrighed – Engagement i leg og aktiviteter – Positivt samspil mellem børn og voksne – Fordybelse – Tage initiativ – Tryghed og omsorg.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil i det følgende præsentere nogle praksisfortællinger, som giver indblik i, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes sociale udvikling og tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og øvrige læreplanstemaer:

Praksisfortælling fra vuggestue

De seks største drenge fra vuggestuen kører på motorcykler ude på legepladsen. De kører fra den ene ende til den anden i en lang række. Man kan se at de alle tager del i den samme leg – de griner og har øje på hinanden.

Den forreste når til en bom, som gør at han må stoppe. De næste følger efter og stopper ved siden af. Da der ikke er mere plads, kører de næste op bag på de andre. Det giver et lille bump, hvilket får dem alle til at grine.

Efter et par omgange ser vi, at de igen kører ind i hinanden, men denne gang er det ikke sjovt for den forreste. Han bliver lidt ked af det. En voksen går ned til dem og hjælper med at sætte ord på ved at fortælle, at den forreste ikke synes det er sjovt og at de kan passe på hinanden ved f.eks. at køre uden om hinanden eller at bremse op. Legen bliver hurtigt genoptaget og drengene kører videre med hinanden.

Pædagogiske refleksioner

I scooterlegen oplever drengene at deltage i et socialt fællesskab og kan ligeligt bidrage til legen. De udviser stor glæde i denne udvikling af venskaber. De udforsker og eksperimenterer med hastigheden ved at sætte op i fart og bremse, hvilket fremmer deres bevægelse og kropslige forståelse. Ved at vi sætter ord på handlingerne, hjælper vi med at løse deres konflikter og fremmer deres empati over for hinanden.

To praksisfortællinger fra børnehaven

1. praksisfortælling - pigerne er 3 og 4 år.

Elsa kommer til mig og fortæller at Tilde og Ramona ikke vil lege med hende. Jeg spørger hende om hun ved hvorfor? Det siger hun, at hun ikke ved. Jeg spørger om vi skal gå hen og snakke med Tilde og Ramona sammen og det vil hun gerne. Vi går hen til dem – de står ved et lille bord og leger. Jeg fortæller dem at Elsa har sagt, at hun ikke må være med og om de kan fortælle hvorfor? Ramona fortæller, at det var fordi hun var moderen og Tilde var babyen, men det ville Elsa også være, men det kan hun ikke. Vi snakker om, at Elsa rigtig gerne vil være med, om at det kan være svært, hvis man vil være det samme i legen, og jeg foreslår om der kunne være en storesøster, eller om de kunne være tvillingesøstre. De bliver enige om, at de så er tvillinger og genoptager legen.

2. praksisfortælling - pigerne er 5 år.

Ida og Simone bliver uvenner og Ida siger: "Jeg vil ikke være venner mere". Simone bliver ked af det, og trækker sig væk. En tredje pige, Pernille, opdager at Simone er ked af det og spørger hende hvorfor. Simone fortæller hende, at Ida ikke vil være venner mere. Pernille løber hen til Ida og siger til hende, at Simone er ked af at de ikke er venner mere, men Ida reagerer ikke på det. Pernille løber tilbage til Simone og trøster hende. Pernille siger til Simone: "Du bliver nød til at gå hen til Ida og spørge, om I skal være venner igen". Simone og Pernille følges hen til Ida. Simone siger til Ida: "Skal vi være venner igen?" Ida svarer: "nej". Pernille siger til Ida, at Simone bliver ked af det, når hun ikke vil være venner. Ida tænker lidt over det og siger så, at de kan være venner igen. De går alle 3 ned til de små gynger. Ida og Simone sætter sig på hver sin og Pernille skubber dem.

Pædagogiske refleksioner

De to praksisfortællinger fortæller noget om den sociale udvikling børnene gennemgår i deres tid i børnehaven. Jo yngre børnene er, des mere voksenstøtte har de brug for i konfliktsituationer. Men som det ses af den anden praksisfortælling, så trækker pigerne på nogle erfaringer i forhold til, hvordan de kan bidrage til et værdifuldt fællesskab, hvordan konflikter kan løses. Ved hjælp af dialog, positive forventninger til omverden, og empati viser de, hvordan de sammen finder kompromis og får løst konflikten. Denne episode slutter med glæde, og en ny leg starter. Hver af pigerne får i denne situation oplevet, hvordan det er at være i et fællesskab, hvor de vil hinanden og passer på hinanden.

Nøgleord: Deltagelse i sociale fællesskaber – Oplevelse og erfaring med at bidrage værdifuldt til fællesskabet – Medindflydelse og demokrati – Venskaber – Positive forventninger til omverden – Udvikling af empati og værdsættelse af forskellighed – Lyst til at lege, udforske og eksperimenterere – Forhandling, at gå på kompromis og løse konflikter – At høre til – Glæde og engagement – Trivsel

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil i det følgende præsentere nogle praksisfortællinger, som giver indblik i, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes kommunikation og sprog og tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og øvrige læreplanstemaer:

Praksisfortælling fra vuggestue

Jeg er på vuggestuen med en gruppe børn på 1-2 år. Børnene viser interesse for bondegårdsdyrene. Da jeg ser, at børnene viser stor interesse for dyrene siger jeg til dem: ”Kom, så sætter vi dyrene op på bordet”. Børnene løber hen efter dyrene og sætter dem op på bordet. Jeg peger på hesten og siger: ”Hvad er det for et dyr?” ”Hest” siger et barn. ”Ja, det er rigtigt”, siger jeg. ”Hvad siger hesten?”, spørger jeg. ”Ihihihi”, siger et andet barn. ”Denne her hest er sort”, siger jeg og peger på en af hestene. ”Hvor mange ben har hesten?” spørger jeg. Jeg tæller til fire sammen med børnene, mens vi peger på hestens ben. ”Hvor mange ben har vi?”, spørger jeg. En, to tæller vi i fællesskab.

Så går vi videre til de andre dyr på bordet, og vi taler sammen om, hvad dyrene hedder, hvad de siger, hvad de spiser, deres farve osv.

Pædagogiske refleksioner

Praksisfortællingen fortæller noget om:

1. Sproglig udvikling gennem leg og aktiviteter.
2. At pædagogen går bagved, ved siden af og foran barnet.
3. Hvordan man via sproget kan indgå i fællesskaber og danne relationer.

Fortællingen viser, hvordan børnene via nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed lære at sætte ord på genstande fra deres omgivelser. Børnenes får de lyst til at kommunikere og bruge sproget aktivt, når det pædagogisk personale viser indlevelse og nysgerrighed i forhold til det, børnene er interesserede i. Legen

med dyrene fortæller, hvordan alle børnene kan være med både i forhold til alder, men også i forhold til sproglig udvikling.

Praksisfortælling fra børnehaven

Jeg arbejder med vores yngste gruppe børn, som er i alderen fra 2 år og 10 måneder til 3 år og 5 måneder. Hver dag gennem to uger har jeg læst historien om hunden Ib, der kører om kap med en rotte. Bogen er en lille billedbog uden så meget tekst. Børnene kender efterhånden historien indgående og hjælper mig gennem hele forløbet med at genfortælle handlingen. Ofte bryder de ind med mindre udvidelser af handlingen og kommentarer om rotten eller hunden Ib: "Rotten er ikke rar! Den driller" siger en, eller "Ib bliver vred" siger en anden. Jeg spørger børnene, om de ikke synes, det er synd for rotten, at den slår sig, og det er der uenighed om i gruppen. Nogle børn finder det i orden, at den slår sig, fordi den driller. Andre sætter sig i rottens sted og siger, at det er synd for den, jeg fornemmer, at de næsten kan mærke dens smerte. Nogle gange dramatiserer jeg historien om Ib og rotten ved at ændre min stemme og lave fagter, og andre gange leger vi historien. Børnene og jeg fortsætter med at digte videre på fortællingen, og børnene fortsætter med at ønske at få bogen læst op.

Pædagogiske refleksioner

Praksisfortællingen fortæller noget om:

1. Sproglig udvikling gennem leg og aktiviteter.
2. Erfaring med at kommunikere og sprogliggøre tanker, ideer og følelser.
3. Rammesat bevægelse og leg.

Fortællingen viser, hvordan børnene via et positivt samspil lærer at lytte, fortælle, stille spørgsmål og lege med sproget. Børnene lærer at indgå i en dialog med hinanden og skiftes til at være i en tale- og en lytteposition. Børnene eksperimenterer med udvidelser og nye handlinger på historien. Den kendte historie bliver central i forhold til børnenes og pædagogens indbyrdes kommunikation – der øves udtale, sætninger og ordforråd. Historien er med til at rammesætte bevægelse og leg om Ib og rotten.

Nøgleord: Forståelse af sig selv, hinanden og omverden – Erfaring med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, Erfaring med at aflæse, genskabe og udvikle passende kommunikation – Eksperimentere – Sproglig udvikling gennem leg og aktiviteter – Sang, leg med ord, historie, bøger, skrift og billed-sprog mm.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil i det følgende præsentere nogle praksisfortællinger, som giver indblik i, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse og tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og øvrige læreplanstemaer:

Praksisfortælling fra vuggestue

Det er formiddag og vi leger inde på stuen. Gry tager fat i mig og spørger om jeg ikke kan spille på guitaren. Guitaren bliver fundet frem, mens Gry tager initiativ til at få samlet de andre børn til fælles dans og sang. Med hjælp fra de voksne får de samlet alle de andre børn i en rundkreds, hvor de holder hinanden i hånden.

Så bliver der danset, sunget, hoppet, kravlet, svømmet mm. Alle børn og voksne bidrager med ideer til, hvad der nu skal danses eller synges.

Pædagogiske refleksioner

Den lille fortælling viser noget typisk for en del af det arbejde med Krop, Sanser og Bevægelser, der finder sted i vores vuggestue.

Når vi danser, stimuleres mange sanser, fordi vi hopper, kravler, triller, mærker hinanden når vi holder i hånd, synger om kropsdele, kigger på hinanden og lytter til hinanden.

Når man synger og danser giver det en lyst og glæde ved at få en fornemmelse af, hvad kroppen kan og kan bruges til. Den glæde er der, uanset om man er så lille, så man endnu ikke kan gå (så sidder man og rokker mm) eller man er på vej i børnehave, hvor man har en oplevelse af at blive taget alvorlig og har medindflydelse på aktiviteten.

Når man skal holde i hånd med andre, får man øvet at aflæse de andre børn. Gider de holde i hånd? Synger de den samme sang som mig?

Når man som barnet i fortællingen, oplever at blive imødekommet i sit ønske om, at vi skal synge og spille guitar, styrkes hendes selvværd, da hun bliver hørt og taget alvorlig. Den sproglige udvikling styrkes ved, at hun skal motivere de andre børn til at være med. At det lykkes giver mod på mere.

Trygheden ved at turde, kræver at der er en grundlæggende tillid til, at der er hjælp at hente fra de voksne, hvis det bliver lidt svært.

En sådan seance som den i fortællingen, er med til at styrke børnenes selvværd, da samspillet mellem børnene og mellem børn og voksne er præget af glæde, lydhørhed og respekt.

Den måde at være sammen på, gælder i alt arbejdet med børnene og ikke kun når vi arbejder med Krop, Sanser og Bevægelse.

Praksisfortælling fra børnehave

Det er formiddag i børnehaven, og rød stue er på den del af legepladsen hvor der er en stor fuglerede (gyng). P er lige startet i vores børnehave, han er en dreng på 3,5 år. P står og kigger på fuglereden, hvor to drenge han ofte leger med, gynger. "Vil du være med P", spørger de. "Kun hvis det ikke er højt" svarer han. "Det er det", siger drengene. Den voksne fortæller "vi kan starte med at gyng stille og så kan du sige når det er for højt P". P finder en spand at stå på og kravler derefter op i gyngen til drengene.

To uger senere ses P gyng meget højt med vennerne, hvor til de råber "højere, højere, højere". Derefter over P sig i at være den der står op på kanten af gyngen og holder gyngen i gang.

Pædagogiske refleksioner

Fortællingen viser, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer på legepladsen, giver barnet mulighed for at udforske kroppen i "stille" såvel som "vilde" aktiviteter. Den samme gyng kan både gyng meget højt, hvor børnene får udfordret balancen og kroppen, men den kan også gyng roligt, hvor der er plads til at ligge på ryggen, og kigge på himlen og træerne, synge en sang eller tale om stort og småt. Børnene får både sansemæssige og kropslige erfaringer gennem deres leg på gyngen, men der er samtidig også plads til en masse sprog og kommunikation blandt børnene, og sammen med en voksen.

I samværet med vennerne på gyngen prikkes der til barnets nysgerrighed og gå-på-mod, hvor børnene eksperimenterer med brugen af kroppen, her understøtter pædagogerne barnets alsidige personlige udvikling, hvor engagement stimuleres og deltagelsesmulighederne er lige. I fortællingen har pædagogerne fokus på social udvikling i opbygningen af relationer mellem et nyt barn og to andre drenge, hvilket sker i et understøttende læringsmiljø der både er trygt, udfordrende og sjovt. De to andre drenge i fortællingen lærer også at give plads til et nyt barn, hvor de i legen får øjnene op for hinandens potentialer.

Børnene mærker, hvordan kroppen arbejder i en rolig gyngende bevægelse, og hvordan kroppen skal arbejde mere når der gynes vildt, herved understøttes de tre motoriske grundsanser. I børnenes mimik og kropssprog mærker de også forskellen på, at skraldgrine når det kilder i maven, og hvor rolig kroppen bliver når der gynes blidt.

Fortællingen viser, hvordan de voksne får skabt et trygt læringsmiljø, hvor børn har stor selvbestemmelse, og hvor der vises respekt for det enkelte barn. Barnets eget engagement bevares gennem den respekt der vises, når man får lov at deltage på sine egne betingelser. Børnene mærker en glæde og tryghed ved at gyng, og får derfor en større tiltro til sin egen krop og balance. Den positive erfaring og kropsfornemmelse børnene oplever på gyngen, bruger de til at udvikle deres leg kreativt og selvværdet understøttes.

Nøgleord: Udforske og eksperimentere med brug af kroppen – Krops- og bevægelseglæde – Kendskab og tiltro til egen krop- kropsfornemmelse – Erfaringer med krop, sanser og bevægelse – Kreativitet og elg – Oplevelse af selv- og medbestemmelse – Kendskab og tryghed ved kroppens reaktioner – Evnen til at aflæse og forstå gestik, mimik og kropssprog – Stimulering af de 3 motoriske grundsanser – Stimulering af øvrige sanser: lugt, syn, høre, smag

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil i det følgende præsentere nogle praksisfortællinger, som giver indblik i, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science og tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og øvrige læreplanstemaer:

Praksisfortælling fra vuggestue

Det er snart sommer, og vi har planlagt at lægge kartofler. Børnene får en kartoffel hver, og vi laver huller i jorden i vores højbede. De lægger deres kartoffel i et hul og dækker hullet til med jord. Vi finder haveslangen frem og vander vores lagte kartofler – børnene synes, det er vældig spændende.

Som tiden går, begynder kartoflerne at spire og sammen med børnene vandes kartoflerne. Børnene ser den ”magiske” proces fra kartofflen, der blev lagt i jorden, til planten der nu stikker op højt over jorden.

Næste skridt er, at vi skal have gravet en masse kartofler op, der vaskes, koges og spises.

Det er en lang proces, men vi kan se, at børnene holder øje med planterne og passer på dem.

Pædagogiske refleksioner

Børnene lærer hvor kartofler kommer fra, hvad de kan bruges til, og de lærer at passe og pleje dem. Hermed får de en følelse af ansvar. De udvikler deres sociale kompetencer ved at være fælles om et projekt og hjælpe hinanden. De oplever glæden ved fællesskabet, fordi de bidrager med noget til fællesskabet.

De får styrket deres følesans via berøring med jord, vand og læggekartoffel, desuden stimuleres lugte- og synssansen af naturens elementer.

Finmotorikken styrkes via. kunsten at holde på en kartoffel og lægge den ned i et hul samt dække jord hen over den. Børnenes sprog udvides med nye ord som kartoffel, jord, plante samt forståelsen af disse ord.

Praksisfortælling fra børnehave

Der var solskin, og det var varmt. Jeg var i gang med at fortælle børnene om det, vi i sidste uge havde plantet i kasserne, da det var begyndt at vokse op af jorden. Jeg fortalte, at der i den ene kasse var kartofler, om hvordan vi kan spise dem, og hvordan de vokser sig store nede i jorden. I den anden kasse var der sået gulerødder, og jeg fortalte ligeledes om dem. Børnene deltog i dialogen og fortalte om deres egne oplevelser med kartofler og gulerødder, og om de havde nogle derhjemme. Jeg fortalte, at for at de kunne vokse sig store, havde de brug for vand. Jeg fik dem til at mærke på jorden, og spurgte hvad de kunne mærke. Jeg spurgte også, om de ville være med til at vande kasserne. Det ville de gerne. Jeg fandt vandslangen frem og bad børnene finde nogle spande, så de kunne hjælpe med at vande kasserne. Børnene løb afsted, imens satte jeg vandslangen til. Da vandslangen var klar, var flere af børnene tilbage med spande. Jeg begyndte at fylde vand i deres spande, og nogle af børnene hjalp til med at hælde vandet ned i plantekasserne, andre valgte at lege med vandet. Nogle af plantekasserne står op af et skur. Jeg spurgte børnene, om de ville se noget sejt og sprøjtede derefter vand op af skuret. Vandet glimtede i solen og lavede en regnbue. Børnene blev meget begejstrede og ville gerne have flere regnbuer. Imens regnbuen viste sig igen på skuret, fortalte jeg børnene, at den viste sig, fordi solen glimtede i vandet. Vi forsøgte herefter, at lave regnbuer andre steder.

Pædagogiske refleksioner

I fortællingen ser vi, hvordan den voksne inddrager børnene i begrebet jord til bord. Vi ser det er en åben aktivitet, hvor børnene selv bestemmer, om de vil deltage i aktiviteten.

Der opstår en dialog imellem den voksne og børnene om et fælles tredje, som er plantekasserne. Den voksne forsøger at give børnene en følelse af, at det er deres projekt med plantekasserne, da de ugen før havde været med til at plante indholdet. De er også med til at passe det, og hjælper med at vande. Dette er med til at skabe en fordybelse i aktiviteten, da børnene føler det er deres projekt.

Den voksne forsøger at skabe en forståelse af naturen i børnene, og give dem en nysgerrighed for plantekasserne. Dette gøres bl.a. ved at skabe en interesse for aktiviteten, og ved at lytte til børnenes fortællinger og erfaringer med indholdet i kasserne.

Ved at den voksne italesætter og skaber en nysgerrighed omkring naturen, og hvad den kan byde på, kan det være, der sker en spirende forståelse for bæredygtighed hos børnene. Da flere sanser stimuleres i aktiviteten, skabes der også en forståelse til naturen igennem den sansemæssige tilgang.

I fortællingen ser vi også, at børns medbestemmelse inddrages i aktiviteten, da den voksne giver børnene mulighed for at tilvælge og fravælge, om de vil være med til at vande. Børnene kan også selv vælge, hvad de vil vande med, samt hvad de vil vande.

Fortællingen viser også, at nogle af børnene vælger at bruge vandet til andre ting end at vande planter. Det skaber en legende tilgang til naturfænomener, som i dette tilfælde er vandet. Den voksne igangsætter et scienceforsøg, hvor personen sprøjter vand op på et skur, så børnene får et kendskab til, hvad vandet også kan. Vandet skaber en regnbue, som børnene viser begejstring for og nysgerrighed omkring. Der bliver snakket om, hvordan det kan opstå, og måske vil skabe en spirende forståelse for naturens fænomener og en interesse i at eksperimentere med disse.

Nøgleord: Kendskab til naturen og årstiderne – Fordybelse – Eksperimentere – Sanselse i og med naturen – Bevæge sig i naturen Undersøge naturens fænomener og lovmæssigheder – Før-matematisk forståelse – Leg i naturen – Bæredygtighed - Nysgerrighed

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil i det følgende præsentere nogle praksisfortællinger, som giver indblik i, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab og tager udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og øvrige læreplanstemaer:

Praksisfortælling fra vuggestue

Anne og Line leger sammen på stuen. Anne går meget målrettet hen til en voksen og tager hende i hånden. Den voksne følger med Anne hen til kufferten med eventyr om Guldlok og de 3 bjørne. Hun tager den ned og åbner den. Anne og Line tager dukker, bjørne, møbler og tallerkner ud på bordet. Papiret med det skrevne eventyr bliver kort studeret og lagt på gulvet.

Guldlog og bjørnene får serveret mad, og når de smager på maden, siger Anne ”adhr”. Line griner så det klukker, begge siger ”adhr” og griner højlydt.

Petra og Rasmus bliver tiltrukket af latteren, de siger også ”adhr” og griner. Rasmus falder på numsen og skal lige til at græde, da Petra med vilje sætter sig på numsen, lægger hovedet på skrå og siger ”av min numse”. Alle 4 sætter sig på skift og udbryder ”av min numse”. De har en fest og Guldlok er glemt.

Et eventyr vi har arbejdet med i 4 uger, bliver brugt i legen. Det er fantastisk at se, hvordan intentionen (få kufferten ned) om en aktivitet kan nå så vidt omkring for børnene, at de tager en voksen-tænkt aktivitet til sig og gør den til deres helt egen.

Vi har i vuggestuen besluttet at lave et forløb på tværs af grupperne med de ældste vuggestuebørn. Det skal vare 1 måned og handle om eventyret Guldlok og de 3 små bjørne. Vi vil gerne danne sociale relationer på tværs af grupperne således at børnene lærer hinanden at kende inden børnehavestart.

Den første gang vi er samlet bliver eventyret læst højt, og vi har sprogkufferter med, hvori der er dukker mm. Imens eventyret bliver fortalt, agerer 2 voksne med dukkerne/rekvisitterne. De næste 2 gange vi er samlet, bliver eventyret fortalt, og disse gange er det børnene, som leger med dukker mm. imens. Efterfølgende leger børnene "Bjørnen sover", og de skiftes til at putte hinanden undervejs i sanglegen. Børnene laver også grød til hinanden på lege komfuret, og de synes det er rigtig hyggeligt. Den sidste gang bliver der sat en hule op med små fyrfadslys. Der bliver lavet bitte små portioner grød (som i eventyret) til alle børn, og de drikker af små snapseglasser – der spises og drikkes i hulen. Der er hygge og masser af grin.

Pædagogiske refleksioner

Vi valgte at fortælle eventyret med Guldlok og de 3 små bjørne, da de arbejder med det samme eventyr i børnehaven, og vi ønsker at skabe genkendelighed for børnene, når de starter i børnehaven. Ved at lave en pædagogisk aktivitet på tværs af vuggestuegrupperne med de ældste børn, danner børnene sociale relationer inden start i børnehaven.

Børnene var meget optaget af eventyr fortællingen, hvilket tydeligt viste sig i deres sociale samspil. Derudover ses det også, at der både er bevægelse, sprog og inkluderende handlinger på spil.

Vi vil fortsat arbejde med eventyr som pædagogisk aktivitet/redskab fordi det har været meget givende for både børn og voksne.

Praksisfortælling fra børnehaven

To piger er i gang med at skifte tøj – de tager strømpebukserne på hovedet. En voksen kommer forbi og siger: "hold da op nogle lange ører", "Ja" siger pigerne og griner "Vi er kaniner".

De leger herefter kaniner. 5-6 andre børn fra stuen ser det og henter ligeledes strømpebukser eller bukser og tager dem på hovedet. De indlemmes straks i legen af de to piger.

Senere snakker vi med børnene om, at alle kan blive sminket som kaniner, og at vi vil bede forældrene om strømpebukser til flere kaninlege.

Nogle måneder senere planlægger vi vores teaterstykke til markedsdagen, og en pige foreslår, at vi er kaniner – for vi har jo ørerne. Vores teaterstykke har forskellige musik/dansenumre, som vi viser hinanden, og vi prøver hinandens danse bl.a. "Vi er de vilde kaniner". I månederne efter markedsdagen danser vi jævnligt hinandens danse, og børnene siger anerkendende til hinanden: "Ja du var robot" "Ja og du var kanin" "Du var sommerfugl" osv.

Et år efter markedsdagen:

I dag har vi igen musik og dans. Vanligt efterspørger børnene "Vi er de vilde kaniner", og ALLE er naturligt med. Tre af stuens nye drenge på 2,10 år (som ikke kender til kanindansen) kigger med store øjne på de dansende, og A, som endnu ikke mestrer det danske sprog, hiver fat i en voksen og peger på sin skuffe med skiftetøj og derefter sit hoved. Han har ikke strømpebukser med, men låner et par og smiler stort. De to andre nye drenge kigger lidt på deres dansende kammerater – en af de store kaninpiger viser, at de skal holde hinanden i hånden og danse rundt. - det gør de og griner stort.

Pædagogiske refleksioner

Denne praksisfortælling giver et godt indblik i, at vi voksne har fokus på vigtigheden af, at støtte op om børnenes nysgerrighed, gå på mod og egne ideer. At lege er vigtige elementer i vores pædagogiske grundlag mht. kultur, æstetik og fællesskab.

Både i hverdagens lege og i de små eller større teaterprocesser, oplever børnene, at de bliver hørt, at de kan være sig selv, at de kan udtrykke sig på forskellige vis, man får legeerfaringer og man gøres synlig for sine kammerater. Alle kan bidrage med noget vigtigt til fællesskabet og står man udenfor eller på kanten af fællesskabet, hjælpes man naturligt ind i det.

Dette giver gå-på-mod, glæde og selvværd, samt mange gode erfaringer med, hvordan vi bedst er sammen, som forskellige individer.

Nøgleord: Kendskab til kunst, kultur og fællesskab – Erfaring med at eksperimentere i æstetiske læreprocesser – Skabende og kreativ praksis – Indsigt i og forståelse for forskellige kulturer og normer – Inddragelse af lokalsamfund – Ydre indtryk og indre udtryk – Inddrage litteratur, billeder, musik, fortælling og æstetik – Kendskab til og brug af kulturtekniske redskaber (IT) – Digital dannelse

Evalueringsskultur

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

- I Odense Kommune tilstræber vi at arbejde i professionelle læringsfællesskaber
- Vi ser det som en fælles forpligtelse at skabe de optimale læringsmuligheder for alle børn
- Vores evalueringsskultur understøtter et dobbelt læringsfokus rettet mod børns og medarbejderes læring.
- Vi foretager systematiske og konstruktive refleksioner over praksis.
- Vi inddrager og reflekterer data i udviklingen af vores fælles praksis.
- Vi dokumenterer og reflekterer sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udbytte ift. trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Vi tager udgangspunkt i børnenes udbytte af læringsmiljøet, når vi tilrettelægger, justerer og kvalificerer vores praksis.
- Lederne udøver faglig ledelse og fokuserer deres arbejde på den pædagogiske kerneopgave ved at facilitere og understøtte professionelle læringsfællesskaber.
- Lederne bærer ansvaret for at etablere, udvikle og forankre den systematiske evalueringsskultur.

Definition

Evalueringsskulturen er et udtryk for, at vi arbejder i professionelle læringsfællesskaber. Lederne er ansvarlige for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig refleksivt og kritisk til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel. Læring, udvikling og dannelse. Systematisk refleksion over og evaluering af praksis sker med afsæt i pædagogisk dokumentation, såsom (small data) observationer af hverdagspraksis, observationer af læringsmiljøet, børneinterviews, praksisfortællinger mfl. og (big data) sprog- og læringsmiljøvurderinger m.fl.

Lokal praksis

I Børneinstitution Munkebjerg udarbejder alle børnehuse en lokal SMTTE med beskrivelse af, hvordan man arbejder med en systematisk evalueringsskultur.

I arbejdet med systematisk evaluering benytter alle børnehuse forskellige metoder og værktøjer til at dokumentere og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø med fokus på sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Børnehuse benytter f.eks. EVAs evalueringssredskaber, egne evalueringssmodeller, aktionslæring og SMTTE som metode til praksisudvikling og evaluering. Når der evalueres, inddrages forskellige data, som fortæller noget om børnenes udbytte af vores planlagte pædagogiske praksis. Vi inddrager f.eks. læringshistorier, praksisfortællinger, video af interaktion mellem børn og voksne, relations- og venskabskemaer, børneinterview og inklusionsfortællinger.

Vi inddrager desuden data fra sprogvurderinger af børn samt data fra læringsmiljøvurderingerne, der udføres hvert år i Odense Kommune (jf. desuden beskrivelse omkring udvikling af læringsmiljøer, side 20).

Den systematiske evaluering foregår i læringsfællesskaber på mange niveauer og fora i løbet af året. Stuemøder, refleksions- og arbejdsgruppemøder og personalemøder i eget børnehus og på tværs af Børneinstitution Munkebjerg. Øvrige samarbejdspartnere inddrages ligeledes i vores refleksioner, evalueringer og udvikling af praksis omkring børnene.

I 2020-2021 deltager alle børnehuse i Børneinstitution Munkebjerg i efteruddannelsesforløb omhandlende børns sprogudvikling og sprogtilegnelse. I den forbindelse er alle medarbejdere inddelt i læringsfællesskaber, som reflekterer, analyserer og evaluerer egen og fælles praksis i sammenhæng med børnenes dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

Børneinstitutioner, dagplejeområder og Enghaveskolens Børnehave foretager hvert andet år en skriftlig evaluering af det lokale arbejde med Den styrkede pædagogiske læreplan.

Formålet er at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen bygger på følgende data:

Pædagogisk dokumentation fra dagtilbuddene

- Beskrivelse af børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse
- Beskrivelse af læringsmiljøet

Læringsmiljøvurderinger

- Spørgeskemaer til forældre, medarbejdere og børn
- Praksisfortællinger

Tilsynsdialognmøder med forældrebestyrelser

- Drøftelse af dagtilbuddets læringsmiljøer og børnenes trivsel
- Drøftelse af forældresamarbejdet

Evalueringen er bygget op omkring de samme emner som den styrkede pædagogiske læreplan. Under hvert emne vurderer ledelsen af dagtilbuddet, hvor godt de er lykkedes med at opnå deres målsætninger. Derefter vurderes behovet for lokal udvikling.

Evalueringen offentliggøres på Odense Kommunes hjemmeside sammen med Den styrkede pædagogiske læreplan.

Lokal praksis

Den pædagogiske læreplan for Børneinstitution Munkebjerg evalueres hvert andet år på et fællesmøde mellem medarbejdere og ledelse. Institutionsbestyrelsen inddrages ligeledes i evalueringen hvert andet år.

De lokale handleplaner der er udarbejdet i børnehusene i sammenhæng til den styrkede pædagogisk læreplan evalueres løbende i personalegruppen og med forældreråd (kommunale børnehuse) og bestyrelser (selvejende børnehuse).